Kentli

SAYI 53

COP29

TÜRKİYE SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ

Kentli

53/ARALIK 2024

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin
yılda dört kez yayımlanan yerel, süreli, üretsiz e-yayını
e-ISSN: 3062-2042

İmtiyaz Sahibi
Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği adına,
Cemil Tugay, Dr., *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı

Yayın Direktörü (Sorumlu)
Murat Ar, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Genel Sekreteri

Editör
Çiçek Ş. Tezer, Dr.

Tema Editörü
E. Didem Evci Kiraz, Prof. Dr.

Yayın Kurulu
Akın Erdoğan
Deniz Güner, Prof. Dr.
Zarife Kalındemir
Pınar Okyay, Prof. Dr.
Semahat Özdemir, Doç. Dr.
Yunus Sahin
Ferhat Yıldız, Dr.
(soyadına göre alfabetik)

Grafik Tasarım ve Uygulama
Aslı Aypak Şentürk
Ecem Kamalı

Bilimsel Danışma Kurulu
Suay Nilhan Açıkalın, Doç. Dr.
Eşder Akgün, Prof. Dr.
Atilla Akkaoumlu, Prof. Dr.
Tülin Vural Arslan, Prof. Dr.
Gül Sayan Atanur, Prof. Dr.
Asım Mustafa Ayten, Doç. Dr.
Meltem Şenol Balaban, Doç. Dr.
Funda Barbaros, Prof. Dr.
Başak Aydem Cihtoğlu, Prof. Dr.
İskender Gülle, Prof. Dr.
Emel İrgil, Doç. Dr.
Feza Keraer, Prof. Dr.
Ruşen Keleş, Prof. Dr. (Onursal Üye)
Emine Didem Evci Kiraz, Prof. Dr.
Seda Kundak, Prof. Dr.
Yusuf Kurucu, Prof. Dr.
Kültekin Özgil, Prof. Dr.
İnci Parlaktuna, Prof. Dr.
Ender Peker, Doç. Dr.
Erdem Soker, *Bursa Büyükşehir Belediyesi (E)*
Belediye Başkanı (Onursal Üye)
Mustafa San, Prof. Dr.
Cengiz Türe, Prof. Dr.
Alpaslan Türkkan, Prof. Dr.
Handan Turkoğlu, Prof. Dr.
Koray Velibeyoğlu, Prof. Dr.
Ebru Yalçın, Prof. Dr.
Hülya Yüksel, Prof. Dr.
Burcu Zeybek, Doç. Dr.
(soyadına göre alfabetik)

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği
6. Uçak Sok. No: 3 Zemin Kat Osmangazi – Bursa
0224 235 23 99 www.kentli.gov.tr bilgi@kentli.gov.tr

Kentli dergisi basın mevzuatı ilkelerine uymayı taahhüt eder.
Dergimizde yer alan yazı ve makaleler kaynak gösterilerek yayınlanabilir.
Yazıların telif ve hukuksal ilgili sorumluluğu yazarlarına aittir.

*Kentli 53 / KAPAK**
Burdur Karışık Gölü
Fotoğraf: İsmail Serhat Şahin

** İsmail Serhat Şahin'in bu fotoğrafı,*
Alanlar Cemiyeti'nin 2023 yılında düzenlediği
10. Karasal İklim Değişikliği Fotoğraf Yarışması'nda
ödül almıştır.

İÇİNDEKİLER

COP29		E. Didem Evci Kiraz	5
SÖZLÜK			7
COP29	**Kira Fortune ile COP 29 Üzerine**	Murat Ar, Ferhat Yıldız	10
COP29	**COP29: İklim ve Sağlık**	E. Didem Evci Kiraz	14
COP29	**İklim Krizi: Demografi ve Üreme Sağlığına Etkisi**	Mariam A. Khan	18
COP29	**İklim Projeksiyonları Çalışması ve Etkilenebilirlik - Risk Analizleri**	Ali Cem Deniz, Tuğba Dinçbaş, Halil Hasar	21
COP29	**Yerel ve Bölgesel Yönetimler Gözlüğüyle Birleşmiş Milletler İklim Müzakereleri Arka Plan Bilgisi**	Yunus Arıkan	31
COP29	**COP29 Konferansı ve Yerel Yönetimlerin Rolü**	Meltem Şenol Balaban	35
COP29	**Finans Zirvesi Olarak Tanımlanan Birleşmiş Milletler COP 29: Beklentiler ve Çıkan Sonuçlar**	Özgür Pehlivan	37
COP29	**Yerel ve Bölgesel Yönetimler Açısından Bakü İklim Konferansı (COP29) Değerlendirmesi**	Yunus Arıkan	43
RAPOR	**COP29 Özel Raporu**		48
ÇOCUK			51
KILAVUZ	**Ufuk Avrupa* Proje Çağrısı: İklim Nötr ve Akıllı Şehirler Misyonu**		53
DÜNYADAN	**DARAJA: Risk Farkındalığını Geliştirmek için Ortak Hareket**		55
DÜNYADAN	**Santa Ana en Cleta**		57
BAKIŞ	**Türkiye Belediyeler Birliği: Yerel Yönetimlerin Güçlü Çatısı**		59
BAKIŞ	**Ulusal Bağımsız Yaşam Konseyi: Engelli Bireylerin Hakları İçin Güçlü Bir Ses**		60
SAYILARLA	**Sayılarla: Sağlık ve Mutluluk**	Pınar Okyay	63
İNCELEME	***Yaşlı Dostu Dünya* Nedir?**		65
GÜNCEL			67

Dr. Cemil Tugay, İzmir Büyükşehir Belediyesi temsilcileriyle COP29 ziyaretinde

Değerli Üyelerimiz,

Sağlıklı Kentler Birliği'nin değerli yayını Kentli dergisinin 53. sayısıyla hepinizi selamlıyorum. 2024 Yerel Seçiminin ardından sizlere Birliğimizin bu önemli iletişim kanalı aracılığıyla ulaşmaktan mutluluk duyuyorum.

Kentli dergisi, dokuz yıllık geçmişiyle zengin bir arşiv ve güçlü bir iletişim platformu sunuyor. Bununla birlikte, üyemiz belediyelerin etkileşimini önceledeğimiz ve ufuk açıcı yönlerini güçlendirmeyi amaçladığımız bir süreçteyiz. Okumakta olduğunuz 53. sayımız, derginin yeni vizyonunu şekillendirme aşamasında hazırlandı. Bu süreçte sizlerden gelecek görüş ve önerilerle öğrenmek ve yayınımızın gelişimine katkı sağlamak bizler için büyük bir memnuniyet kaynağı olacaktır.

Kentli 53, yayının yeni vizyonunun bir yansımasını sunarken önemli bir tema başlığına odaklanıyor. Bu sayı, çağımızın en önemli sorularını ve sorunlarını taşıyan, sağlıklı kentlerin üretilmesi ve sürdürülmesi için tartışma alanları açan iklim konusunu COP29 özelinde ele alıyor. Kasım ayında Bakü'de gerçekleşen konferansın değerlendirmelerine ve okumalarına dergimizde sıcağı sıcağına yer vermek mutluluk verici. Paylaştığımız küresel tartışmaların, ülkemizde bu alandaki değerli çalışmalara ilham ve bilgi kaynağı olmasını, tüm belediyelerimiz için ufuk açıcı bir katkı sunmasını umuyorum. Yayınımızın geçmiş sayılarında da yoğun emek vermiş olan tema editörümüz Prof. Dr. E. Didem Evci Kiraz'a, tüm yazarlarımıza ve ekibimize teşekkür ediyorum.

COP29 ve iklimle ilgili tartışmaların kentlerimizdeki sorgulama ve uygulama alanlarını yeniden keşfetmeye vesile olmasını ve bu konuları Birliğimiz çatısı altında birlikte düşünmeyi önemli görüyorum. Keyifli okumalar diliyorum.

Saygılarımla,

Dr. Cemil Tugay

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

Değerli okurlarımız,

Kentli'nin 53. sayısını sizlere sunmaktan mutluluk duyuyoruz. Bu sayı, hem Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin hem de Kentli dergisinin siz değerli üyeleriyle iletişimini kuvvetlendirmek ve güncellemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmaların ilk yansımalarından. Derginin bu sayısının, yeni görsel kimliğiyle ve içerik seçkisiyle bir geçiş sayısı niteliğinde olduğunu söyleyebiliriz. Heyecanımızın nedeni, yürüttüğümüz çalışmaları bu önemli iletişim kanalı aracılığıyla sizlerle paylaşıyor olmak.

Kentli, doğa dostu yaklaşımını pekiştirmek ve dijital alanın avantajlarından faydalanabilmek için artık bir e-dergi. Dergimizin, okuduğunuz bu sayı ile birlikte ve zaman içinde, dijital ortamda okumanın imkanlarını verimli şekilde kullanan bir yayına dönüşmesini hedefliyoruz. Bir sonraki adımda, erişilebilirliğini artırmak amacıyla, yayının sesli ve görsel dijital eklentilerini geliştirmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu aşamada, siz değerli okuyucularımızdan gelecek yorumlar ve öneriler bizim için değerli.

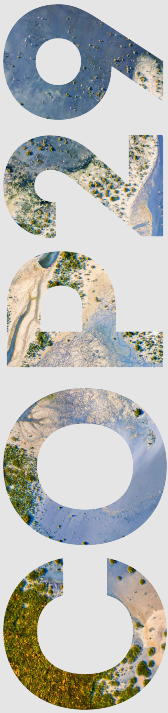
53. sayımızda, tema editörümüz Prof. Dr. E. Didem Evci Kiraz öncülüğünde Kasım 2024'te Bakü'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği 29. Taraflar Konferansı - COP29'a odaklanıyoruz. Tema çerçevesinde, bu küresel buluşmada bulunan uzmanların değerlendirme ve görüşlerine yer veriyoruz. Sayının içeriğinde yer alan diğer bölümlerde de etkisini gördüğümüz COP29 ve iklim bağlamı sayımızın diğer bölümlerinde de etkisini sürdürüyor. Gelecek sayılarda da yer vermeyi planladığımız Çocuk, Rapor, Dünyadan ve Kılavuz bölümlerimiz iklim konusuna odaklı olarak hazırlandı. Sayılarla bölümümüz sayısal veriler üzerinden güncel konulara bir bakış sunarken, Güncel bölümümüzde ise daha önceki sayılarda olduğu gibi üyelerimizin çalışmalarına yer veriyoruz. Sözlük bölümünde tema çerçevesinde sık kullanılan kavramların açıklamalarını bulacaksınız.

Keyifli okumalar diliyoruz.

Kentli Yayın Kurulu

Burdur Yarışlı Gölü
İsmail Serhat Şahin

COP29 11 – 22 Kasım 2024 tarihleri arasında Azerbaycan'ın Bakü şehrinde gerçekleşti.

Büyük bir organizasyon ve büyük bir heyecan. Tüm Bakü Dünya İklim Zirvesi olarak kabul edilen COP29 için dizayn edilmişti. Ben de heyecanlıydım. COP29 davetli konuşmacı olarak Türkiye'yi temsil ettiğim ikinci COP 3 Kasım 2021 tarihinde COP26'da da aynı heyecanı yaşamıştım. COP24'den bu yana, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün iklim ve sağlık alanında hazırladığı özel raporlara katkı sundum. Bir halk sağlığı uzmanı olarak, sağlıklı yaşam çevrelerinin geliştirilmesi, şehir sağlığı, sağlığın iklim belirleyicileri, sağlığın iklim değişikliğinin etkilerinden korunması ve toplum sağlığının direncinin arttırılması konularında öncü çalışmalarda yer aldım. Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği çatısı altında, Kentli dergisinde COP29 kapsamında dosya editörü olarak rol almaktan mutluyum.

Kentli dergisinin yenilenme sürecinde, yeni bir ekiple, COP29'da Türkiye'yi temsil eden isimlerle ve COP29'un ana konusu olan finansman değerlendirmeleri yapan uzmanımızla bir aradayız.

53. sayıyı neden okumalısınız? Aşağıda yer alan nedenler için olabilir mi?

. İklim değişikliğinin ikiz eylemi; azaltım ve uyum eylemlerinin şimdiki ve gelecekteki anlamını kavramak ve kendi rolünüzü belirlemek

. Şehrinizin iklim değişikliği sinyalleri karşısında etkilenebilirliği (duyarlılık ve uyum kapasitesi) ve karşı karşıya kalacağı riskleri saptamanın uluslararası ve ulusal düzlemde önemini görmek

. Birey, toplum ve şehir sağlığının iklim değişikliğinin etkilerinden korunması için Tek Sağlık bakış açısına sahip olmanın değerini anlamak

. Etkilenebilirliği yüksek nüfusların tespiti sayesinde iklim değişikliği etkisi ile kaybedilebilecek yaşam yıllarını en aza indirme şansının olacağını görmek

. Kadınları ve gençleri iklim eylemi için güçlendirerek, değişen dünyada sürdürülebilir ve kapsayıcı bir dirençlilik inşa edebilme gücünü fark etmek

. Uluslararası ve ulusal sağlıklı şehir ağlarının gücünün iklim değişikliğinin etkilerine karşı gelebilen, dirençli şehirler inşa etmeye yetebileceğini hissetmek

. İklim değişikliğinde halk sağlığı erken uyarı sistemi kurmanın çok kolay olduğunu anlamak

. Her mahalle, şehir, bölge ve ülke düzeyinde farklı iklime duyarlı hastalıklar, iklime duyarlı sektörler ve iklime dirençli savunma mekanizmaları olduğunu kavramak

. COP30'a kadar bir yıldan az sürede, çok sayıda iklim değişikliği ile mücadele ve uyum ödevinizin olduğu gerçeği ile yüzleşmek

Ve daha eklenebilecek diğer nedenler.

Türkiye, iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkilerine hazırlıklı olma yolunda ilk adım atan ülkelerden biridir. 2010 yılında başlatılan ve Sağlık Bakanlığı tarafından Dünya Sağlık Örgütü ile iş birliği içinde yürütülen çalışmanın ana ürünü olan İklim Değişikliğinin İnsan Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkilerine İlişkin Strateji ve Eylem Planı'nı 2015 yılında yayınlamıştır. 2022 yılında Dünya Sağlık Örgütü web sitesinde yayınlanan Türkiye'nin Sağlık ve İklim Değişikliği Profili, iklim değişikliğinin etkileri karşısında Türkiye'nin güçlü ve zayıf yönlerini, fırsatlarını ve gelecekte beklenen tehditlerini ortaya koymuştur. Tüm ülke ve bölgeyi, ülke, şehir, şehir, mahalle ve hane halkı düzeyinde iklim değişikliğinin sağlık etkilerinden korumak için öncelikle tehlike, etki, hasar görebilirlik ve risk analizlerinin yapılması gerekmektedir. Türkiye'de ilk kez halk sağlığı alanında tehlike, etki, zarar görebilirlik ve risk analizlerine ilişkin değerlendirmeler yapıldı. İklim Sözü projesi kapsamında başlatılan çalışmalar, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından yürütülen İklim, İklim Uyumu, İklim Uyumu ve yerel iklim çalışmaları ile geliştirilmiştir. 2024-2030 İklim Değişikliği Azaltım ve Uyum Stratejisi ve Eylem Planları hazırlanmıştır. İklim değişikliğinin halk sağlığı üzerindeki etkileri ve bununla mücadele edilmesi yolları bu ulusal raporlarda yer almıştır. Yerel düzeyde 11 sağlık eyleminin uygulanması için dört pilot ilde Yerel Halk Sağlığı Uyum Eylem Planları hazırlanmıştır. Kentte, mahallede ve hanede sağlıklı bir iklim hareketinin sağlanması için toplumun biliniç ve bilgi düzeyinin artırılması önem arz etmektedir. Bu amaçla 20 ilde başlatılan iklim uyum farkındalık eğitimleri, büyük ve çok başarılı bir ekip tarafından yürütülüyor. Türkiye'de ilk iklim ve sağlık eğitim modülü İklimin projesi kapsamında hazırlandı. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, tıp eğitimi müfredatına iklim ve sağlık müfredatına yer veren ilk üniversitedir.

COP29 ile birlikte, sağlıklı şehir hareketi iklim eylemlerini güçlendirici bir harekete dönüşmüştür. 1993 yılında Türkiye'de Sağlık Bakanlığı tarafından başlatılan sağlıklı şehir hareketi 32 yıllık hayatına, 2005 yılında resmen kurulan Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği aracılığı devam etmektedir. DSÖ Avrupa Bölgesi sağlıklı şehir hareketinin öncülerinden olan Türkiye, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin gücüyle, şehirler ve iklim değişikliği alanında da öncü olacaktır.

Sizlerle birlikte iklim yolculuğuna çıkalım.

Prof. Dr. E. Didem Evci Kiraz

Kentli 53 / COP29 Tema Editörü

İklim *Climate*

İklim, genellikle dar bir tanımla ortalama hava koşulları; ya da daha detaylı olarak, birkaç aydan binlerce veya milyonlarca yıla kadar olan bir zaman diliminde gerçekleşen ilgili ölçümlerin ortalama ve varyans cinsinden ifadesiyle elde edilen istatistiki unsura verilen isimdir. Dünya Meteoroloji Örgütü'nün tanımına göre klasik olarak iklim, değişkenlerin 30 yıllık periyot ortalamalarının alınması ile hesaplanmaktadır. İlgili değişkenler genellikle sıcaklık, yağış ve rüzgar gibi yüzey faktörleridir. Daha geniş bir açıdan iklim, iklim sisteminin istatistiki olarak tanımlanabilir durumudur.

İklim değişikliği *Climate change*

İklim değişikliği, tipik olarak onlarca yıl veya daha uzun sürelerdeki zaman dilimleri boyunca etkisini devam ettiren ve iklim özelliklerinin (örneğin; istatistiki testler kullanılarak) ortalama ve/veya varyanslarında gözlenen değişiklikler ile belirlenen iklim durumundaki değişikliğe denir. İklim değişikliği, doğal içsel süreçler veya; güneş döngüsündeki geçişler, volkanik patlamalar ve arazi kullanımı ile atmosfer bileşenlerindeki insan kaynaklı kalıcı değişiklikler gibi dış güçlere bağlı olarak gelişebilir. İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (UNFCCC) 1. Madde'sinde iklim değişikliği: "karşılaştırılabilir zaman dilimlerinde gözlemlenen doğal iklim değişikliğine ilaveten, doğrudan veya dolaylı olarak küresel atmosferin bileşimini bozan insan kaynaklı sera gazı salımlarının iklimde meydana getirdiği değişiklik" olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla UNFCCC, atmosfer bileşenlerinde meydana gelen insan kaynaklı bozulmalar ile doğal nedenlere bağlı gelişen iklim değişikliği arasında bir ayrım yapmaktadır. Ayrıca bkz. İklim değişikliği bağıtlığı ve Tespit ve Nitelendirme.

Etkilenebilirlik - Kırılganlık *Vulnerability*

Olumsuz olarak etkilenme yatkınlığı ya da eğilimi. Kırılganlık; başa çıkma ve uyum sağlama yeteneğinin eksikliği ya da zarara karşı hassasiyet veya yatkınlık da dahil olmak üzere çeşitli kavram ve unsurları kapsamı altına almaktadır. Ayrıca bkz. Bağlamsal etkilenebilirlik ve Sonuç kırılganlığı.

Etkilenebilirlik - Kırılganlık Endeksi *Vulnerability index*

Bir sistemin kırılganlığını nitelendiren bir ölçüt. İklim etkilenebilirliği endeksi; genel olarak, kırılganlığı temsil edebileceği varsayılan göstergelerin ağırlıklandırılarak veya ağırlıklandırılmaksızın bir araya getirilmesiyle türetilmektedir.

Uyum (Adaptasyon) *Adaptation*

Var olan ya da beklenen iklime ve bunun etkilerine yönelik uyum sağlama süreci. İnsan ekoloji kapsamında uyum, zararlı durumların etkilerini hafifletme ya da bunlardan kaçınma; veya fırsatları avantaja çevirmeyi hedeflemektedir. Bazı doğal sistemlerde insan müdahalesi, beklenen iklime ve bunun etkilerine uyum sağlamayı kolaylaştırabilir. Artımlı uyum: Temel hedefi sistem veya süreçlerin aslını ve bütünlüğünü devam ettirmek olan belirli ölçekteki uyum eylemleri. Dönüşümsel uyum: İklim ve iklime bağlı etkiler çerçevesinde belirli bir sistemin temel özelliklerinde değişikliklere yol açan uyum. Ayrıca bkz. Otonom adaptasyon, Evrimsel uyum, ve Transformasyon (dönüşüm).

Dirençlilik *Resilience*

Sosyal, ekonomik ve çevresel sistemlerin; uyum, öğrenme ve dönüştürme kapasitelerini ve temel işlev, kimlik ve yapılarını sürdürecek bir biçimde tehdit edici olay, gelişme ya da etkenlere tepki verme, yönetme ve bunlarla başa çıkabilme yeteneği.

Kaynak

İklimi Duy Terimler Sözlüğü

Tuz Gölü – Eskil Aksaray, İsmail Serhat Şahin

Kira Fortune ile COP29 Üzerine

Hazırlayan: **Murat Ar, Ferhat Yıldız**
Çeviri: ChatGPT 4.0 ile desteklenmiştir.
Edit: Prof. Dr. E. Didem Evci Kiraz

COP29 etkinliğinin dirençli şehirlerin geliştirilmesindeki rolü hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

COP29 yan etkinliği, "Sağlık Politikalarının Sağlık Ortak Faydaları Kentsel İklim Eylemini Nasıl Dönüştürebilir ve Herkes İçin Daha Sağlıklı, Daha Mutlu Şehirleri Nasıl Yaratabilir" başlıklı etkinlik, iklim değişikliği ve sağlık eşitsizlikleri konusundaki iki önemli zorluğu ele aldı. Bu etkinlik, gençlerin katılımı, ulusal ve yerel yönetimlerin rolü, çok sektörlü iş birliği ve sağlam veri ile kanıtların, kentsel iklim eylemini yönlendirme ve sürdürülebilir, sağlıklı, iklim değişikliğine dirençli şehirler geliştirme sürecindeki hayati önemine vurgu yaptı. Etkinlikte, biri şehirlerin iklim direnci konusunda öncülüğü, diğeri ise daha sağlıklı, iklim değişikliğine dirençli şehirler için çözümleri

Kira Fortune DSÖ Avrupa Bölge Ofisi Sağlıklı Şehirler Ağı ekibiyle Sağlıklı Kentler Birliği ve İzmir ziyaretinden, Eylül 2024

birlikte oluşturma üzerine iki konuşma gerçekleştirildi. Etkinlik, yerel ve merkezi yönetimlerin temsilcilerinden, küresel kuruluşlardan ve araştırma enstitülerinden oluşan bir konuşmacı grubunu bir araya getirerek, ülkelerden ve şehirlerden değerli içgörüler ve örnekler sundu.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Sağlıklı Şehirler Ağı, kentsel alanlarda dirençliliği artırmada önemli bir platform olarak öne çıkmaktadır. Bu ağ, 1900 üye şehrine iklim değişikliğine dirençli altyapı inşa etme ve iklimle ilgili zorluklar karşısında sağlık eşitliğini sağlama konularında en iyi uygulamaları paylaşma imkânı sunmaktadır. Reykjavik (İzlanda) ve İzmir (Türkiye) gibi Avrupa Bölgesi liderlerinin politik temsilciliği aracılığıyla, kentsel alanların yeşil altyapıya, adil iklim çözümlerine ve iklim risklerini azaltacak ve etkilenebilir nüfusları koruyacak sağlam bir halk sağlığı sistemine öncelik vermesi gerektiğine dair, oybirliğiyle bir çağrı yapıldı.

COP29 etkinliğinde, sağlık perspektifinden iklim değişikliğiyle ilgili hangi sorunlar ele alındı?

Etkinlik sırasında iklim değişikliği ile ilgili aşağıdaki sorunlar dile getirildi:

- Dağınık fonlama ve kaynak tahsisi: Bunlar sürekli uyum eylemini zorlaştırmaktadır.

- İklim direncine sahip olmayan altyapı: Altyapının dirençsizliği şehirlerin aşırı hava olaylarına karşı etkilenebilirliğini arttırmaktadır.

- Eşitsizlik: Özellikle en etkilenebilir nüfuslar için sağlık hizmetlerine erişimde eşitsizlikler var.

- Sağlık ve iklim politikalarının sınırlı entegrasyonu: İklim değişikliği politikalarında sağlığın yerinin sınırlı olması çözüm önerilerinin etkisini azaltıyor.

Bu sorunlar, insan, hayvan ve çevre sağlığını birleştiren, Tek Sağlık anlayışına dayanan kentsel stratejilerin önemini öne çıkarıyor. COP29, çok sektörlü iş birliği aracılığıyla Tek Sağlık yaklaşımını benimseme gerekliliğini güçlendirdi. DSÖ Avrupa, sağlık, çevre, kentsel planlama ve diğer hayati sektörler arasında iş birliğini teşvik ederek sürdürülebilir ve dirençli şehirler inşa etme konusundaki bağlılığını yeniden teyit etti. DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı ve Avrupa İklim ve Sağlık Gözlemevi gibi ana platformlar, bu bilgi alışverişini ve iş birliğini kolaylaştırmada kilit rol oynamaktadır. Çok sektörlü bir yaklaşım, sağlık konularının daha geniş iklim azaltım politikalarına entegre edilmesindeki zorlukları ele almak için gerekli görülmektedir. COP29'da, topluma odaklı çözümlerin teşvikinin, eşitliğin ve sağlığın iklime uyum sağlaması ve azaltım çabalarının merkezinde yer almasını sağlamak için vurgulandı. Özellikle gençlerin katılımı, iklim ve sağlık hedeflerine ulaşmada bir öncelik olarak ortaya çıktı. Genç bakış açıları ve yerel liderlik, etkinlikte merkezi bir rol oynayarak kapsayıcılığın ve çok sektörlü ortaklıkların önemini yeniden teyit etti. Politik taahhütten genç savunuculuğuna ve topluluk katılımına kadar, bu iş birlikleri, iklim değişikliğinin karmaşık zorluklarını ele alabilecek eşitlikçi ve dirençli şehirler yaratmanın temeli olarak çerçevelendi.

Ayrıca, veri ve kanıt kullanımı öne çıkan bir tema oldu. DSÖ tarafından bu kritik çalışmayı desteklemek için geliştirilen birkaç temel araç tanıtıldı. Aktif hareketlilliği teşvik eden HEAT, hava kalitesini iyileştiren CLIMAQH ve sıcaklık-sağlık planlaması rehberi gibi araçlar buna örnek gösterildi. Panelistler ayrıca, şehirlerin hava kalitesini ve halk sağlığını iyileştirmek için veri toplamayı nasıl kullandıklarına dair içgörüler paylaştı. Özellikle çocuklar ve gençler gibi etkilenebilir gruplar için hava kirliliğine bağlı sağlık risklerini azaltmak amacıyla epidemiyolojik veri kullanımı tartışıldı.

İklim ve sağlık sorunları DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağına nasıl entegre edilecek?

Ağ, iklim eylemini kentsel sağlık stratejileriyle entegre etmede temel bir rol oynuyor. DSÖ Avrupa Çevre ve Sağlık Merkezi (Bonn, Almanya) ile yakın iş birliği içinde çalışılarak bir Sağlık ve Çevre Çalışma Grubu oluşturuldu. Ağ, şehirlerin yenilikçi politikalar ve projeler önermesine yardımcı olmak için bir işbirliği çerçevesi ile yönlendirilmektedir ve

"Gezegen" bu altı temel temadan biridir. Gelecek yıl başlayacak VIII. Faz ile birlikte ağ, çevresel sürdürülebilirliği sağlık eşitliği hedefleriyle uyumlu hale getirerek, her şehrin geliştirmesi istenen şehir sağlık profili üzerinden yerel düzeyde iklim değişikliğiyle mücadeleye odaklanacaktır. Ayrıca, Avrupa nüfusunun %70'inin kentsel alanlarda yaşadığı göz önüne alındığında, 2025 Haziran ayında Türkiye'nin Bursa şehrinde düzenlenecek olan DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı Yıllık Konferansı, "İklim Direnci ve Şehirler" temasıyla, şehirlerin paylaşılan iklim risklerine yönelik eyleme geçirilebilir çözümleri öğrenmesi ve iş birliği yapması için kritik bir platform sunmaktadır.

Şehir sağlık profiline iklim değişikliği göstergesi nasıl entegre edilecek?

Ağ, hava kalitesi endeksi, yeşil alanlara erişim, su kalitesi endeksi gibi iklim göstergelerinin yanı sıra şehirdeki tehlikeli olaylar ve afetlerle ilgili göstergeleri şehir sağlık profiline dahil edecektir. Bu göstergeler, iklimle ilgili sağlık tehditlerine karşı planlama, hazırlık ve müdahaleye bilgi sağlayacak ve şehirlerin bu aşırı hava olaylarına karşı direncini arttıracaktır.

"Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Sağlıklı Şehirler Ağı, kentsel alanlarda dirençliliği artırmada önemli bir platform olarak öne çıkmaktadır."

COP29: İklim ve Sağlık

E. Didem Evci Kiraz, Prof. Dr.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD. Öğretim Üyesi, Disiplinlerarası Çevre Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi, Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Şehirler Bilim Kurulu Üyesi

Sağlık İklim Tarafları Konferansları (COP) ana gündem maddeleri yanı sıra, etki alanına göre isimler almakta. Örneğin COP28 "Sağlık COPu" olarak kabul ediliyor. COP29 ise "Finansman COPu" olarak anılacak. Bu bağlamda; COP29'da sağlık ekonomisi konuşmaları beklentisi yükseldi. Ancak gelinen noktada, geleceğin iklim finansmanı içinde sağlığın payını konuşmak için zor bir dönem olacağı anlaşıldı.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) COP24 İklim ve Sağlık Özel Raporu ve COP28 İklim ve Sağlık Deklarasyonu sağlık alanında tarihi öneme belgeler. COP29, bu iki raporda değerlendirilen, önerilen adımların ve önceliklerin finansmanını yapılandırmak için değerliydi. DSÖ "COP 29 Sağlık Pavilionu" ile çok önemli aktivitelere ev sahipliği yaptı. Pavilion geleceği şekillendiren konuşmaların sessiz bir ortamda, her disiplin ve sektörden katılımcıların yorumlarıyla zenginleşerek gerçekleşmesini sağladı. DSÖ, COP29 için de sağlık özel raporu hazırladı. Raporda özet olarak; insan, mekân ve gezegen için sağlıklı, güvenli ve dirençli plan, program, proje ve girişimlerin hızlandırılmasını vurgulandı. Her zamanki gibi sağlığın pazarlık konusu yapılamayacağı; insanı geliştirerek iklim ikiz eylemleri olan azaltım ve uyumda başarı sağlanabileceği belirtildi. İklim değişikliğinin etkilerine hazırlıklı ve dirençli şehirler, sağlık hizmeti modelleri ve sistemler yaratmanın önemi tekrarlandı. "Doğa ve biyolojik çeşitilik sağlığımızın temeli" maddesinin yer aldığı raporda; refah ve döngüsel ekonominin sağlığın sosyal belirleyicileri arasında yer aldığı hatırlatıldı.

COP29'DA İklim ve Sağlık Ana Maddeleri

- Şehirler için çok sektörlü iş birliği: **COP29 Dirençli ve Sağlıklı Şehirlere Çok Sektörlü Eylem Yolları (MAP) Deklarasyonu** yayınlandı.

- Sağlık ve iklim ilişkisi: Mavi ve Yeşil Zonlarda çok sayıda etkinlikle iklim ve sağlık ilişkisi gündeme taşındı. Türkiye Pavilionu'nda da iklim ve sağlık ilişkisi ele alındı. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)'nun 18 Kasım 2024 tarihinde, **"İklim Değişikliğinden Etkilenen Demografi ve Sağlık, Kadınlar ve Gençler için Etkileri" yan etkinliği**, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

moderatörlüğünde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, UNFPA, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi ve iklim elçileri gibi farklı aktörler tarafından gerçekleştirildi. Panel şeklinde gerçekleşen yan etkinlikte; uyum ve azaltım için güçlendirilmiş aktörler olarak gençlerin ve kadınların rolleri ve iklim değişikliğinin sağlık etkilerine karşı etkilenebilirliği en aza indirilmiş gruplar olmaları için neler yapılması gerektiği ele alındı.

- Sağlık sektöründe yeşil tedarik zinciri: Sağlık sektörünün küresel ölçekteki emisyonlarının yaklaşık %7'ti, doğrudan enerji tüketiminden ziyade tedarik zincirlerinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple, **sağlık sistemlerinde sürdürülebilir satın alma yöntemlerinin benimsenmesi** oldukça kritiktir.

- Erken uyarı sistemlerinin sağlığa yararları: Şanghay'da geliştirilen sağlık risk tahmin sistemi, sıcak ve soğuk hava dalgaları başta olmak üzere iklim sinyallerine yönelik **etkin bir erken uyarı** mekanizması sunabildi mi? Yapılan analizlere göre, erken uyarı sağlık maliyetlerini %2.5 oranında azaltmıştır. Erken uyarı aşırı sıcaklara karşı küresel düzeyde uygulanırsa yılda 98.500 hayatın kurtulabileceği tahmin edilmektedir.

- Sağlık sistemleri için iklime dirençliliği arttırma finansmanı: **Sağlık sektörüne özgü iklim değişikliği destek kaynakları**, uyumun %6'sını, çok taraflı iklim finansmanının ise %0,5'ni oluşturmaktadır.

- Su, sanitasyon ve hijyen (WASH): **WASH** uygulamaları için kaliteli, güvenli ve sağlıklı suya erişimin sağlanması ve sistemlerin güçlendirilmesi gerekmektedir. **İklim İçin Su Eylem Deklarasyonu** kabul edildi.

- Metan azaltımı ile sağlık kazançları: **Organik Atıklardan Metan Azaltımı Deklarasyonu** kabul edildi.

- Düşük karbonlu diyetlerin sağlık etkisi: Düşük karbonlu diyetlerin benimsenmesi, yılda 5.9 milyon **diyetle ilgili erken ölümü önleyebilir** ve 2040 yılına kadar sağlık sektöründeki maliyetler önemli ölçüde azaltabilir.

- İklim ve sağlık koalisyonu: Sağlık-iklim taahhütlerini ilerletmeye adanmış **İklim ve Sağlık Koalisyonu** adıyla yeni bir koalisyon kuruldu. Bu koalisyon, sağlıkla ilgili hususları iklim politikalarına entegre etmek ve iklim eylem planlarında sağlığa öncelik

verilmesini sağlamak için çalışacaktır. Koalisyon, sektörler arası çabaları koordine ederek, sağlığın çevresel belirleyicilerini ele almayı ve iklim değişikliğinin yüklediği sağlık eşitsizliklerini azaltmayı amaçlamaktadır.

COP30 Belem'e Hazırlık

Brezilya Devlet Başkanı Luiz Inácio Lula da Silva, "COP30, iklim sisteminde geri dönüşü olmayan bir kırılmayı önlemek için son şansımız olacak" cümlesiyle COP30'un önemini ortaya koymuştur.

İklim ve sağlık ilişkisinin çok daha vurgulu, kanıta dayalı tartışılması için bir yıldan kısa bir zaman vardır. Sağlık etkilerini anlamak, temel bir sağlık okuryazarlığı gerektirir; veriye ihtiyaç duyar; veriyi kanıt düzeyine taşıyacak bilim insanları yetişmelidir; yetişmeleri için iklim ve sağlık müfredatı geliştirilmeli ve hızla uygulanmalıdır. Tüm bunlar olmadan sadece "İklim Değişikliğinin Sağlık Etkilerine Yönelik Eylemsizlik Raporları" ve bu eylemsizliğin sağlık yükü hesaplarının sonuçları yayınlanabilir.

Akademik, bilimsel, kanıta dayalı araştırmaları hızla başlatmak gerekir. İklim sinyalleri ve sağlık araştırmaları birlikte izlenmeli ve değerlendirilmelidir.

Karşılanamayan İhtiyaçlar İçin Son Bir Yıl

İklim ve sağlık ilişkisinde karşılanamayan ihtiyaçlar şunlardır:

- Hane, mahalle, şehir, bölge ve ülke düzeyinde iklim sinyalleri, etki büyüklüğü, hangi nüfusların etkilendiği (özellikle kadınlar ve gençler de dahil olmak üzere ele alınmayan gruplar dikkate alınarak), kırılganlık ve risk analizleri

- Her şehir için iklime duyarlı hastalıklar listesi ve coğrafi bilgi sistemleri yardımıyla iklim analizlerine entegre edilmesi

- Her bir bireyin iklim duyarlılığına ve iklime uyum kapasitesine göre düzenlenen, nihai alıcısı bireyler olan, iklim sinyallerinin ortaya çıkma ihtimali olduğunda veya mevcut iklim senaryolarına göre sürekli bildirim sağlayan halk sağlığı erken uyarı sistemleri

- İklim değişikliği ve sağlık, iklim ve sağlık araştırmaları etik kuralları, eğiticiler ve eğitim müfredatları, eğitim modülleri, eğitim metodolojisi

- İklim ve sağlık konusunda hassas gruplarla çalışma ve tartışma kültürü

- İklim değişikliği ve sağlık sosyal kanıt havuzu

- Sağlığın iklim belirleyicilerinin izlenmesi

- Her şehir için yerel iklim ve sağlık uyum eylem planları

- İklim ve sağlık açısından dirençli şehirler oluşturmak için metodoloji

İklim Krizi:
Demografi ve Üreme Sağlığına Etkisi

Mariam A. Khan, *UNFPA* Türkiye Temsilcisi*
Çeviri: **Ferhat Yıldız**

İklim değişikliği, nüfusu, cinsel sağlığı ve üreme sağlığını nasıl etkiler?

İklim krizi çevresel ve ekonomik bir sorun olarak iyi bilinen bir mesele, ancak özellikle cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) alanında mevcut eşitsizlikleri artıran, kadınları ve gençleri orantısız bir şekilde etkileyen derin bir halk sağlığı sorunu olarak bilinirliği daha az. Artan küresel sıcaklıklar, aşırı hava olayları ve çevresel bozulma sadece gerekli sağlık hizmetlerini aksatmakla kalmıyor, aynı zamanda erkeklerin ve kadınların çocuk doğurma isteklerini ve yeteneklerini de etkiliyor.

Artan sıcaklıklar ve aşırı hava olayları, erkek ve kadın doğurganlığı da dahil olmak üzere CSÜS üzerinde doğrudan ve yıkıcı sonuçlara yol açıyor. Sıcağa maruz kalınması, ölü doğumlar, erken doğumlar ve düşükler dahil olmak üzere anne ve yenidoğan sağlığına dair riskleri artırıyor. *Doğumdan önceki hafta sıcaklıktaki 1°C'lik artış, ölü doğum olasılığını %6 oranında artırıyor.* Afetler ve yerinden edilme, modern gebelik önleyici

yöntemlere, güvenli doğum hizmetlerine ve temel CSÜS malzemelerine erişimi engelleyerek milyonlarca kadın ve kız çocuğunu savunmasız bırakıyor. Buna ek olarak, su kıtlığı ve kötü sanitasyon, menstrüel (regl) sağlığı tehlikeye atarak üreme sağlığına dair iyi olma halini de olumsuz etkiliyor. Öte yandan, gençlerin geleceğe ilişkin kaygıları arttıkça doğurganlık istekleri azalıyor. Ayrıca, aileler geçimlerini sağlamakta zorlanırken iklim kaynaklı yoksulluk, toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti ve çocuk yaşta evlilik gibi zararlı uygulamaları daha da kötüleştiriyor.

Demografi ve CSÜS, COP29'da nasıl ifade edildi?

COP29'da, iklim değişikliği ve CSÜS arasındaki bağlantılar, ihtiyaç duyulan ilgiyi gördü, ancak cinsel sağlık ve üreme sağlığının iklim eylemine entegrasyonu arzu edilen düzeyin çok altında kaldı. UNFPA, ulusal iklim stratejilerinin sadece; nüfus dinamiklerinin, üreme sağlığının ve iklim direncinin birbiriyle bağlantısını kabul etmesi halinde mümkün olabilecek insan merkezli politikalar ve iklime dirençli sağlık sistemleri için savunuculuk yaptı.

UNFPA, Azerbaycan, Pakistan, Özbekistan, Türkiye, BM Azerbaycan ve STK pavyonlarında düzenlenen 11 yan etkinlik aracılığıyla; hükümetlerle, özel sektörle, akademiyle, sivil toplumla ve gençlerle kurduğu ortaklıklar sayesinde, doğurganlık da dahil olmak üzere, CSÜS'e sürdürülebilir iklim eyleminin temel taşı olarak öncelik vererek sağlığın, hakların ve dayanıklılığın korunduğu bir gelecek vurgusu yaptı. Türk hükümeti ile düzenlenen ortak bir etkinlikte, kadınların ve gençlerin iklim adaptasyonunda ve azaltımında güçlendirilmiş aktörler olarak nasıl hizmet verebilecekleri ele alındı. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı Adil Çalışkan ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı İklim Değişikliği Başkan Yardımcısı Tuğba Dinçbaş de etkinliğimize katılarak bize destek verdi.

COP29'da Toplumsal Cinsiyete ilişkin Geliştirilmiş Lima Çalışma Programının uzatılması ve toplumsal cinsiyete duyarlı iklim finansmanı taahhütleri gibi bazı ilerlemelere rağmen, güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanlarında (NDC) demografi ve üreme sağlığı arasındaki bağlantıların geliştirilmesi için daha çok çalışmaya ihtiyaç var. Bu planların iklim değişikliğinin demografik etkilerini ele almak için net ve uygulanabilir hedefler belirlenmesi gerekiyor.

COP30'a doğru ilerlerken,

erkek ve kadın doğurganlığı da dahil olmak üzere CSÜS ve demografi arasındaki bağlantıların iklim politikalarına ve çerçevelerine dahil edilmesinin önceliklendirilmesi küresel bir zorunluluk haline gelmeli. Buna, demografi ve CSÜS'ün Ulusal Katkı Beyanlarına (NDC) entegre edilmesi, toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış veri sistemlerinin kurulması ve iklim finansmanının kadınlara ve kırılgan gruplara ulaşmasını sağlamak da dahil. Kadınları ve gençleri iklim eylemi için güçlendirerek, değişen dünyada sağlık ve hakları korumak için sürdürülebilir, kapsayıcı bir dayanıklılık oluşturabiliriz.

UNFPA, küresel iklim stratejileri kapsamında şehirler, kentsel ve kırsal topluluklar için adil çözümler sağlamak üzere insan merkezli iş birliğini, savunuculuğu ve yenilikçiliği desteklemek için kararlılıkla çalışıyor. İklim değişikliğiyle mücadelede kimseyi geride bırakmama ilkesini ancak bu acil meseleleri ele alarak yerine getirebiliriz.

** UNFPA, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, her gebeliğin istenilen gebelik olduğu, her doğumun güvenli gerçekleştiği ve her gencin potansiyelinin tamamını kullanabildiği bir dünyaya ulaşmak amacında programlar yürüten Birleşmiş Milletler'in öncü temsilciliğidir. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, kadınların ve gençlerin sağlıklı ve verimli yaşamlar sürdürebilmeleri için imkanları artırmak konusunda çalışmaktadır.*
Kaynak: UNFPA Türkiye Resmi Web Sitesi.

Taherpur Sunamganj, Bangladeş sel baskını

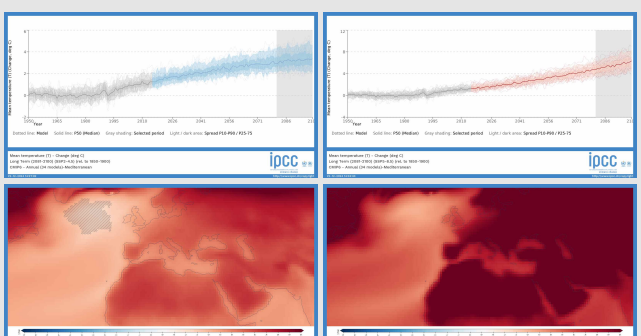
İklim Projeksiyonları Çalışması ve Etkilenebilirlik-Risk Analizleri

Ali Cem Deniz, *Çevre Mühendisi*
Tuğba Dinçbaş, *Dr. İklim Değişikliği Başkan Yardımcısı*
Halil Hasar, *Prof. Dr. İklim Değişikliği Başkanı*

Türkiye, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) raporlarında iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı kırılgan bölgelerden biri olarak tanımlanan Akdeniz Bölgesi'nde yer almaktadır. Akdeniz Bölgesi özelinde iklim değişikliği kaynaklı iklim parametrelerinde önemli değişimler gözlemlenmektedir. Dünya Meteoroloji Örgütü'nün (DMÖ) 2023 Küresel İklim Raporu'na göre, 2023 yılı kaydedilen en sıcak yıl olmuş ve küresel sıcaklık artışları 1,45 °C'ye ulaşmıştır (DMÖ, 2024). IPCC Akdeniz Bölgesi Özel Raporu'na göre Akdeniz Bölgesinde 2022 yılı itibari ile 1,5 °C sıcaklık artışı gerçekleşmiş olup güncel verilere göre günümüzde bu artış 2 °C sınırına ulaşmıştır (Yılmaz, 2023). Akdeniz Havzası özelinde gözlemlenen hızlı değişimler, Avrupa Çevre Ajansı tarafından yayımlanan Avrupa İklim Risk Değerlendirmesi Raporu'nda da vurgulanmaktadır. Avrupa kıtası, Dünya üzerinde en hızlı ısınan kıta olup sıcaklıklarda 1980 yılından itibaren küresel ortalamanın iki katı kadar bir artış gözlemlenmiştir (AÇA, 2024).

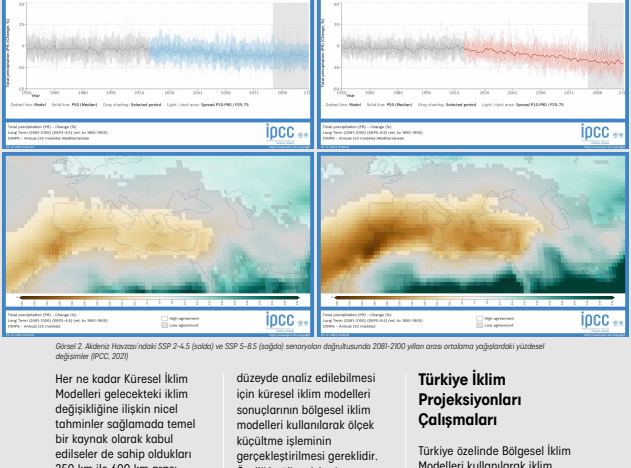
Emisyon senaryoları doğrultusunda iklim koşullarındaki değişiklikleri anlamak ve öngörmek için Küresel İklim Modelleri hayati bir öneme sahiptir. Küresel İklim Modelleri, atmosfer, okyanuslar, kara yüzeyi ve kriyosferin fiziksel süreçlerini temsil ederek dünya sistemini simüle etmektedir. Bu modeller, emisyon senaryoları temelli yağış, sıcaklık, rüzgâr, nem gibi parametrelerdeki değişimleri projekte ederek karar vericiler için iklim değişikliğinin sektörel etkilerinin analiz edilmesine imkân sağlamaktadır (Kwa, 2015). Küresel İklim Modelleri dünyanın iklim ve atmosferik sistemlerinin nasıl işlediğini simüle ederken emisyon senaryoları insan kaynaklı faaliyetlerin sistemler üzerindeki etkilerini yansıtmada kullanılmaktadır.

Küresel İklim Modellerinin Akdeniz Havzası özelinde sonuçları incelendiğinde, sanayi öncesi dönemden itibaren sıcaklık ve yağış gibi parametrelerde gözlemlenen değişimlerin şiddetlenerek devam ettiği görülmektedir. Orta yol senaryosu (middle of the road) olarak adlandırılan SSP 2-4.5 senaryosunda 2100 yılının sonuna kadar 4 °C bir artış beklenirken kötümser senaryo olan SSP 5-8.5 senaryosunda bu artışın dünya ortalamasının çok üzerinde olan 6.0 - 7.0 °C bandına ulaşması beklenmektedir (IPCC, 2021).

Görsel 1. Akdeniz Havzası'ndaki SSP 2-4.5 (solda) ve SSP 5-8.5 (sağda) senaryoları doğrultusunda 2081-2100 yılları arası sıcaklık değişimleri (IPCC, 2021)

Yağış parametresindeki değişimler incelendiğinde, sıcaklık artışları ile paralel olarak ortalama yağışlarda ciddi oranda bir düşüş beklenmektedir. SSP 2-4.5 senaryosu doğrultusunda 2100 yılının sonuna kadar ortalama yağışlarda %15'e varan bir azalma beklenirken SSP 5-8.5 senaryosunda bu oran %25 - %30 bandına ulaşmaktadır. Özellikle bölgenin Afrika kıyılarında ve Doğu Akdeniz'de yağışlarda ciddi bir azalma ve sıcaklıklarda ciddi bir artış beklenmektedir (IPCC, 2021(a)). Benzer şekilde, özellikle uzun süreli ve şiddetlenen sıcak hava dalgaları, hâlihazırda kurak olan iklimde artan kuraklık koşulları ve kıyı taşkınları riskindeki yükseliş gibi küresel ısınmanın etkilerine karşı önemli ölçüde hassasiyet göstermektedir. Bölgedeki güney ve doğu ülkeleri, genellikle kuzeydeki ülkelere kıyasla bu etkilere daha fazla maruz kalmaktadır (IPCC, 2022)

Görsel 2. Akdeniz Havzası'ndaki SSP 2-4.5 (solda) ve SSP 5-8.5 (sağda) senaryoları doğrultusunda 2081-2100 yılları arası ortalama yağışlardaki yüzdesel değişimler (IPCC, 2021)

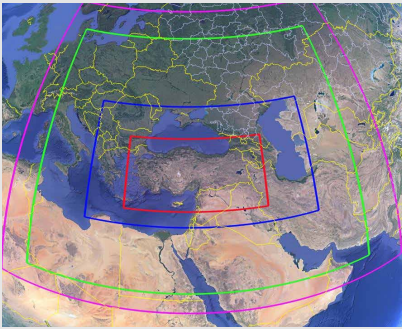
Her ne kadar Küresel İklim Modelleri gelecekteki iklim değişikliğine ilişkin nicel tahminler sağlamada temel bir kaynak olarak kabul edilseler de sahip oldukları 250 km ile 600 km arası değişen düşük çözünürlükleri yerel düzeyde parametrelerin hesaplanmasında zorluklar doğurmaktadır. Bu sebeple, Küresel İklim Modelleri sonuçlarının Bölgesel İklim Modelleri kullanılarak ölçek düşürülmesi gerekmektedir. Bu yolla Küresel İklim Modeli sonuçlarının belirsizliği önemli ölçüde giderilebilmektedir (Chokkavarapu ve Mandla, 2019). Bu sebeple, iklim değişikliğinin etkilerinin yerel düzeyde analiz edilebilmesi için küresel iklim modelleri sonuçlarının bölgesel iklim modelleri kullanılarak ölçek küçültme işleminin gerçekleştirilmesi gereklidir. Özellikle ülkemizin de yer aldığı Akdeniz Bölgesi özelinde değişen parametreler doğrultusunda iklim değişikliği kaynaklı tehlikelerin geçmiş dönemde artış gösterdiği dikkate alındığında etkilenebilirlik ve risk analizlerinin gerçekleştirilmesinde yüksek çözünürlüklü iklim projeksiyonları çıktılarının kullanılması büyük önem taşımaktadır.

Türkiye İklim Projeksiyonları Çalışmaları

Türkiye özelinde Bölgesel İklim Modelleri kullanılarak iklim projeksiyonları çalışmaları IPCC 5. Değerlendirme Döngüsü kapsamında Temsili Konsantrasyon Rotaları[1] kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ancak, IPCC 6. Değerlendirme Döngüsü kapsamında emisyon senaryoları ve küresel iklim modelleri güncellenmiş ve Türkiye'nin iklim projeksiyonlarını güncelleme ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda İklim Değişikliği

Başkanlığı, güncellenen CMIP6 model arşivi ve Ortak Sosyoekonomik Rotalar[3] senaryoları doğrultusunda İklim Projeksiyonları Çalışması'nı başlatmıştır. Çalışma, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Türkiye'de Yerel İklim Eylemi için AB Ortaklığı Projesi kapsamında Orta Doğu Teknik Üniversitesi teknik danışmanlığında devam etmektedir.

İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen çalışma kapsamında CMIP6 arşivinde bulunan 30 farklı iklim modelinin Görsel 3'te verilen çalışma alanı doğrultusunda sıcaklık ve yağış parametreleri özelinde analiz edilmiş ve parametreleri en iyi şekilde yansıtan ve Görsel 4'te verilen 6 Küresel İklim Modeli seçilmiştir. Seçilen modeller WRF Bölgesel İklim Modeli kullanılarak Görsel 3.'te gösterilen alan doğrultusunda dinamik ölçek küçültme metodu kullanılarak yeşil bölgede 27 kilometre, mavi bölgede 9 kilometre ve kırmızı bölgede 3 kilometre çözünürlüklü çıktılar üretilmektedir. Çalışmada SSP 2-4.5 ve SSP 5-8.5 senaryoları kullanılmakta olup 1950-2015 referans dönem ve 2015-2100 gelecek dönem olarak çalışılmaktadır. Model çıktılarının yanlılık doğrulaması ERA-5 Land verileri ve MGM gözlem verileri kullanılarak gerçekleştirilmektedir.

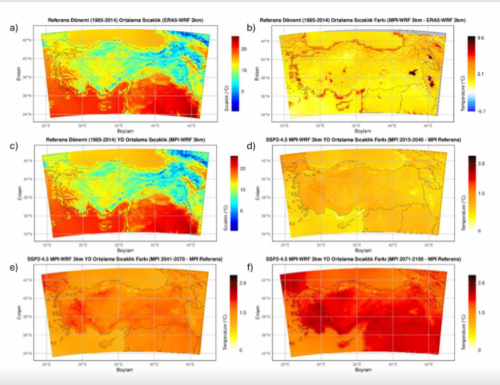
Görsel 3. İklim Projeksiyonları Çalışma Alanı

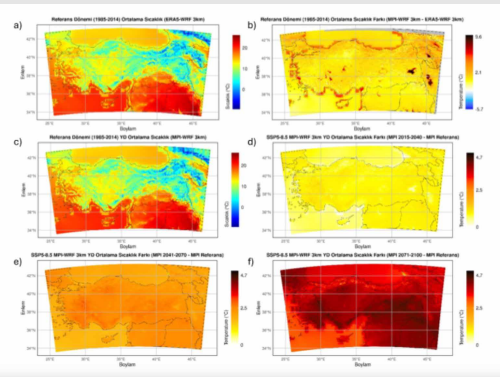
Küresel İklim Modelleri	Senaryolar
CMCC-ESM2	SSP2-4.5 – SSP 5-8.5
EC-Earth3-Veg	SSP2-4.5 – SSP 5-8.5
HadGEM3	SSP2-4.5 – SSP 5-8.5
MPI-ESM1-2-HR	SSP2-4.5 – SSP 5-8.5
MRI-ESM2-0	SSP2-4.5 – SSP 5-8.5
NorESM2-MM	SSP2-4.5 – SSP 5-8.5

Görsel 4. Türkiye'nin İklim Projeksiyonları için Seçilen Küresel İklim Modelleri ve Senaryolar

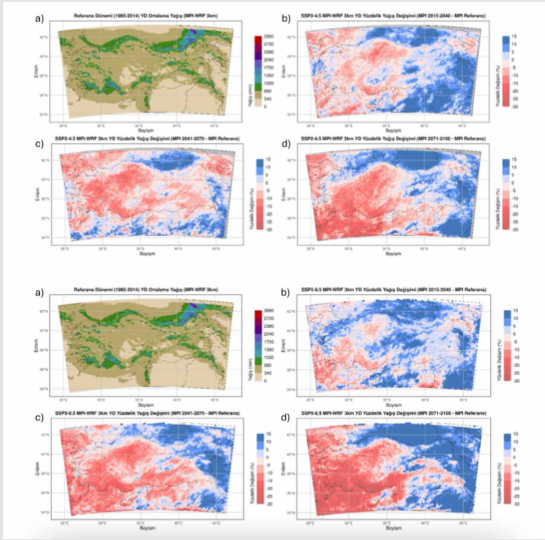
Çalışma, HadGEM3 modeli ile başlamış olup modelin ilk çıktıları elde edilmiştir. ERA-5 Land verileri ile yanlılık düzeltmesi yapılan modelin ilk sonuçları incelendiğinde, IPCC CMIP 6 model demeti sonuçları ile benzer olarak özellikle Ege ve Akdeniz bölgelerinde sıcaklıklarda ciddi bir artış beklenirken ortalama yağışlarda azalma görülmektedir. Görsel 4'te verilen SSP 2-4.5 senaryosu sonuçları incelendiğinde, 2071-2100 periyodunda 1985 - 2015 referans döneme göre en az sıcaklık farkına sahip bölgenin Karadeniz olacağı tahmin edilmektedir, ancak Karadeniz ve Ege'nin iç kesimlerinde sıcaklık farkının 1,5 °C'nin üzerine çıkacağı dikkat çekmektedir. Uzak dönem projeksiyon periyodunda (2071-2100) ise tüm Türkiye genelinde 2°C'ye varan sıcaklık farkları öngörülmektedir. Özellikle Akdeniz, Ege ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bu artışların oldukça yüksek seviyelere ulaşacağı tahmin edilmektedir. Görsel 7'de verilen SSP 5-8.5 senaryosu sonuçları incelendiğinde 2071-2100 projeksiyon periyodunda, referans dönemi ile en az sıcaklık farkına sahip bölge Karadeniz olup (ortalama 2°C) ve tüm Türkiye genelinde 4°C'yi geçen sıcaklık farkları görülmektedir. Özellikle Akdeniz, Ege ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bu artışlar oldukça yüksek seviyelere (4,5°C'yi aşan sıcaklıklara) ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Ortalama yağışlardaki değişimler incelendiğinde, Küresel İklim Modelleri ile paralel olarak özellikle Akdeniz, Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgelerinde ciddi düşüşler gözlemlenmektedir. Öte yandan, Karadeniz Bölgesi'nin doğusunda ve İç Anadolu'nun bazı kesimlerinde yağış artışları tahmin edilmektedir. SSP 2-4.5 senaryosu doğrultusunda, 2071-2100 periyodunda, Ege ve Akdeniz bölgelerinde yağış azalmasının %15'in üzerine çıkacağı öngörülmektedir. Karadeniz Bölgesi'nin doğusunda ve Doğu Anadolu'nun bazı kesimlerinde %10'a kadar yağış artışları görülmektedir. SSP 5-8.5 senaryosu doğrultusunda ortalama yağışlardaki artışlar, 2015-2040 döneminde Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu'nun bazı kesimlerinde %5 civarında iken, 2041-2070 ve 2071-2100 projeksiyon dönemlerinde %5-10 civarında artışlar öngörülmektedir. İç Anadolu'nun diğer kesimlerinde ise yağış miktarlarının %5-15 civarında azalması beklenmektedir. Bu projeksiyonlar ile Türkiye'nin batı ve güney kesimlerinde kuraklık riskinin artacağını, buna karşın Karadeniz ve Doğu Anadolu'nun bazı kesimlerinde yağış miktarlarında görece artışlar olacağını tahmin edilmektedir.

Görsel 5. MPI-ESM1-2-HR modeline ait SSP 2-4.5 ve SSP 5-8.5 senaryolarına göre ortalama sıcaklıktaki değişimler

Görsel 6. MPI-ESM1-2-HR modeline ait SSP 2-4.5 ve SSP 5-8.5 senaryolarına göre ortalama yağışlardaki değişimler

IPCC Akdeniz Bölgesi Özel Raporu'nda belirtildiği üzere, özellikle kuraklık ve aşırı yağış tehlikesinin görülme sıklığında ve şiddetinde artış olmakta ve bu artışın Türkiye'nin de içerisinde bulunduğu Kuzey Akdeniz Bölgesi özelinde daha şiddetli olduğu gözlemlenmektedir. 21. Yüzyıl içerisinde iklim değişikliğinin etkilerinin gittikçe şiddetlenmesi ve özellikle sıcak hava dalgaları başta olmak üzere iklim tehliklerinin görülme sıklığı ve şiddetinde ciddi oranda bir artış beklenmektedir (IPCC, 2022). Bu bağlamda, Akdeniz Havzası'nda görülen iklim değişikliği kaynaklı iklim parametrelerindeki değişimler, Türkiye üzerinde etkili olmaktadır. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'ne göre, Türkiye'de kayıtlara geçen en sıcak yıl 15.5°C ile 2010 yılıdır (MGM, 2023). Son iki yılın verileri baz alındığında, 2022 yılı Türkiye ortalama sıcaklığı 14,5°C ile 1991-2020 ortalaması olan 13.9°C'nin 0.6 °C üzerinde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte aynı yıl gerçekleşen ekstrem olay sayısı 1030'tur (MGM, 2022). 2023 yılının Türkiye ortalama sıcaklığının ise 15,1°C ile 1991-2020 ortalamasının 1,2°C üzerinde olduğu ortaya konulmuştur. Aynı yıl gerçekleşen ekstrem olay sayısı ise 1475'tir (MGM, 2023).

Sonuç

Özellikle iklim değişikliği kaynaklı sayısı ve şiddeti artan afetler Türkiye'de önemli ekonomik ve sosyal kayıplara neden olmaktadır. Birleşmiş Milletler Asya ve Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu'na (ESCAP) göre, 1970-2021 yılları arasında Türkiye'de meydana gelen seller, 28 milyar dolar zarara neden olmuş ve 758 kişi hayatını kaybetmiştir. Ayrıca, kuraklıklar nedeniyle ortaya çıkan zarar, GSYH'nin yüzde 12'si olarak hesaplanmıştır. ESCAP verilerine göre, iklim değişikliği kaynaklı afetler için yıllık ortalama kayıp, GSYH'nin yüzde 2.2'sini oluşturmaktadır. Bu kayıpların, orta (RCP 4.5) ve kötümser (RCP 8.5) senaryolar için sırasıyla GSYH'nin yüzde 2,8 ve yüzde 3,2'si olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir (UNCTAD, 2024). Türkiye'nin iklim değişikliğine karşın kırılganlığı dikkate alındığında, iklim projeksiyonları sonuçları baz alınarak etkilenebilirlik ve sektörel risk analizlerinin gerçekleştirilmesi hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin iklim değişikliğinin etkilerine yönelik dirençliliğinin arttırılmasına yönelik azaltım politikalarına ek olarak sektörel bazda iklim değişikliğine uyum stratejileri ve eylemleri belirlenmiştir. Bu eylemlerin belirlenmesi sürecinde mevcut ve gelecek dönem özelinde iklim tehlikeleri hesaplanarak sektörel risk analizleri IPCC 5. Değerlendirme Döngüsü kapsamında gerçekleştirilmiş olup strateji ve eylemlerin belirlenmesinde bu analizler temel olarak kullanılmıştır. İklim Projeksiyonları Çalışması'nın çıktıları kullanılarak 6. Değerlendirme Döngüsü kapsamında güncellenecek analizler sonucu karar verme mekanizmasına destek olunarak bilimsel temele dayanan uyum eylem ve stratejileri belirlenecek ve politika belgelerinde iklim değişikliği kaynaklı risklere yer verilecektir. Yapılan çalışma sonucunda İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) – 1 özelinde öncelikli sektörler belirlenerek etkilenebilirlik ve risk analizleri güncellenecektir. Bu analizler, hem yerel iklim değişikliği eylem planlarının bilimsel altlığını oluşturacak hem de Türkiye'nin ulusal politikasının belirlenmesinde önemli bir rol oynayacaktır. MPI-ESM-HR modeli özelinde ilk çıktıları elde edilen Türkiye İklim Projeksiyonları Çalımasının önümüzdeki yıl tamamlanmasıyla Türkiye'nin 6. Değerlendirme Döngüsü kapsamında ulusal iklim projeksiyonları tamamlanacaktır. Çalışma çıktıları kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere iklim değişikliğine yönelik bilimsel çalışmalar gerçekleştiren ilgili tüm paydaşların erişimine açılacak olup sonuçlar Türkiye'nin iklim dirençliliğini arttıracaktır.

Dipnotlar

[1] *[Representative Concentration Pathways / RCPs]*
[2] *[Shared Socioeconomic Pathways / SSPs]*

Kaynaklar

Avrupa Çevre Ajansı (2024). European Climate Risk Assessment. doi: 10.2800/8671471.

Chokkavarapu, N., & Mandla, V. R. (2019). Comparative study of GCMS, RCMs, downscaling and hydrological models: A review toward Future Climate Change Impact Estimation. SN Applied Sciences, 1(12). doi:10.1007/s42452-019-1764-x.

Dünya Meteoroloji Örgütü (2024). State of the Global Climate. https://library.wmo.int/idurl/4/68835 adresinden erişildi

IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change[Masson-Delmotte, V., P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu, and B. Zhou (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, In press, doi:10.1017/9781009157896.

IPCC, 2022: Cross-Chapter Paper 4: Mediterranean Region. In: Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem, B. Rama (eds.)]. All, E., W. Cramer, J. Carnicer, E. Georgopoulou, N.J.M. Hilmi, G. Le Cozannet, and P. Lionello, Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA, pp. 2233–2272, doi:10.1017/9781009325844.021.

Kwa, C. (2015). Environmental Sciences. In International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition) (pp. 791–795). essay.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2022). 2022 Yılı İklim Değerlendirmesi. https://www.mgm.gov.tr/files/iklim/yillikiklim/2022-iklim-raporu.pdf adresinden alındı.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2023). 2023 Yılı İklim Değerlendirmesi. https://www.mgm.gov.tr/FILES/iklim/yillikiklim/2023-iklim-raporu.pdf adresinden alındı.

Orman Genel Müdürlüğü (2024). Resmi İstatistikler. https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane/resmi-istatistikler adresinden alındı.

UNCTAD (2024). General profile: Türkiye. https://unctadstat.unctad.org/datacentre/ adresinden erişildi.

Yilmaz, M. (2023). Consistency of spatiotemporal variability of MODIS and ERA5-Land surface warming trends over complex topography. Environmental Science and Pollution Research, 30(41). 94414–94435. https://doi.org/10.1007/s11356-023-28983-y.

Yerel ve Bölgesel Yönetimler Gözlüğüyle BM İklim Müzakereleri Arka Plan Bilgisi

Yunus Arıkan

ICLEI Küresel Savunuculuk Direktörü, UNFCCC LGMA Odak Noktası, Küresel İklim Akademisi Derneği kurucu üyesi

Tarihsel Gelişim

1995 yılından bu yana her yıl düzenlenen BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMIDCS) Taraflar Konferansı (COP) toplantıları, esas olarak ilgili ülkelerin Çevre ya da İklim Değişikliği Bakanlıklarının sorumluluğunda, 1992 tarihli BMIDCS ve ardından 1997 tarihli Kyoto Protokolü ve 2015 tarihli Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak için atılan adımların izlenmesine yönelik en yetkili karar mekanizmasıdır.

Bu nedenle, hem BMİDCS mekanizmaları sürdürülebilirlik çabaları için en güçlü yaptırım aracı hem de COP toplantıları sürdürülebilirlik camiası için en önemli buluşma noktasıdır.

1992 tarihli BMİDCS küresel iklim değişikliği sürecinin ana hatlarını ve ilkelerini içermekte, 1997 tarihli Kyoto Protokolü ise ilk somut uygulama olarak, öncü rol oynaması gereken gelişmiş ülkelerin sadece 2012 yılına kadarki yükümlülüklerini tanımlamaktadır. Ancak, gerek 1992 tarihli BMİDCS ve gerek 1997 tarihli Kyoto Protokolü yerel ve bölgesel yönetimlerin iklim değişikliği ile küresel mücadele bünyesindeki rolünü yok saymıştır.

2015 tarihli Paris Anlaşması ise, küresel çabaları bir üst aşamaya taşıyarak, küresel ısınmanın Sanayi Öncesi döneme göre 1,5°C ile sınırlandırılması ve insan kaynaklı sera gazlarının salımlarının ve emilmelerinin 21. Yüzyıl ortası itibariyle birbirlerine eşitlenmesini, taraf olan tüm ülkelerin ortak hedefi olarak belirlemiş ve bu ülkelerin farklılaşmış sorumluluklarına ek olarak, toplumun tüm aktörlerinin ve yürütmenin tüm birimlerinin topyekun bir katılımı ve dönüşümünü de öngörmüştür. Bu kapsayıcı yaklaşımın bir yansıması olarak ve 2007 yılından itibaren Yerel Hükümetler ve Belediye Oluşumları Koalisyonu (LGMA) ve onun Odak Noktası Sürdürülebilir Kentler Birliği (ICLEI) öncülüğünde yerel ve bölgesel yönetimlerin küresel iklim rejimi bünyesinde tanınması, sürece katılması ve çalışmalarının desteklenmesi yönünde yürütülen kararlı bir mücadelenin sonucunda, "iklim değişikliği ile mücadelede tüm düzeydeki hükümetlerinin rolünün öneminin tanınması" 2015 Paris Anlaşması açılış paragrafı arasında yer almıştır.

Bu kapsayıcı kimliğinin bir bedeli olarak, 2015 Paris Anlaşması, 1997 tarihli Kyoto Protokolü'nün aksine, anlaşmaya katılan ülkelerin ulusal iklim eylem planı olarak tanımlanan "Ulusal Süreçlerle Belirlenen Katkıları (Nationally Determined Contributions - NDC)" belgeleri üzerinde Birleşmiş Milletler tarafından herhangi bir yaptırım mekanizması öngörmemiştir. Bu esneklik sayesinde, Paris Anlaşması taraf olan ülkelerin, istedikleri takdirde anlaşmadan kolayca çıkmalarına ya da süreç içerisinde öngördükleri yükümlülüklerinden geri adım atmalarına olanak sağlamıştır. Paris Anlaşmasında ülkelerin iklimle değişikliği ile müdahalede geriye gitmelerini engelleyebilmek için, BMİDCS

bünyesinde Küresel İklim Eylemi birimi, Yüksek Düzeyli İklim Şampiyonları, NDC ortaklıkları gibi yeni görevlendirmeler ve çok paydaşlı "Sıfıra Doğru" gibi küresel kampanyalar geliştirilerek, iklimle değişikliği ile mücadelenin toplumun tüm katmanlarına yayılması hedeflenmiştir.

Bu çabaların yansıması olarak, 2021 yılında Glasgow'da düzenlenen COP26 toplantısına gelindiğinde ABD'den Dominik Cumhuriyeti'ne, Japonya'dan Ruanda'ya kadar pek çok ülkenin Ulusal İklim Planları'nda yerel ve bölgesel yönetimlerin katkısı gözle görülür şekilde artmıştır. Bu değişim sonucunda "iklim değişikliği ile mücadelede çok katmanlı yönetimin aciliyeti" 2021 Glasgow İklim Anlaşması açılış paragrafı içerisinde yer almış ve böylece yerel ve bölgesel yönetimlerin ulusal süreçlere katılmasının önü açılmıştır.

2022 yılında Sharm El Sheikh'de düzenlenen COP27 toplantısında ise, ICLEI ve LGMA'nın 11 yıl önce Varşova'daki COP19 toplantısında dile getirdiği "COP toplantılarına kentleşme bakanlarının katılımı" önerisi hayata geçirilerek, Birleşmiş Milletlerin kentleşme ajansı UN-Habitat ile işbirliğinde 1. Kentleşme ve Çevre Bakanlar Buluşması düzenlenmiş ve SURGe Girişimi iklim değişikliği alanında BMİDCS bünyesindeki ilk kentleşme ve iklim ortaklığı olarak ICLEI ve UNHabitat Sekretaryalığı'nda hayata geçirilmiştir. 2023 yılında Dubai'de düzenlenen COP28 toplantısında ise BM Elçisi Michael Bloomberg ve COP28 Başkanlığı öncülüğünde ve LGMA'nın etkin katkısıyla İklim Eylemi İçin Yüksek Hedefli Çok Düzeyli Ortaklıklar Koalisyonu (CHAMP) ortaya çıkarılmış, 72 ülkenin Çevre ve/veya Kentleşme Bakanları tarafından imzalanan bu girişimle, 2025 yılında düzenlenecek COP30 toplantısında sunulacak yeni nesil ulusal iklim eylem planlarının yerel ve bölgesel yönetimlerin katılımı ve katkısıyla hazırlanması sözü verilmiştir. LGMA'nın COP28 süresince yürüttüğü kampanya sayesinde, COP28 BAE Uzlaşması 161. maddesinde tüm Paris Anlaşması tarafları "yeni nesil ulusal iklim eylem planlarını çok katmanlı yönetimle" hazırlamaları talep edilmiştir.

COP Siyasi Liderlik ve Ev Sahipliği

BM Genel Kurulu, Güvenlik Kurulu, ECOSOC, Yüksek Düzeyli Siyasi Forum, BM Çevre Meclisi, BM İnsan Yerleşimleri, Sağlık Meclisi pek çok Birleşmiş Milletler organının karar verme mekanizması, New York, Cenevre ya da Nairobi gibi başkentlerde yürütülmekte, ve bu süreçler, ilgili kuruluşlara akredite olmuş diplomatik ve diğer bakanlık temsilcilerinin yıl boyunca katıldığı teknik toplantılar üzerinden yürütülmektedir.

Ancak başta 3 Rio Sözleşmesi olmak üzere, Çok Taraflı Çevre Sözleşmeleri'nin karar verme organı olan Taraflar Konferansı toplantılarının pek çoğu, her seferinde başka bir ülkenin siyasi Başkanlığında ve lojistik ev sahipliğinde gerçekleştirilmektedir. İklim COP toplantıları yıllık, çölleşme ve biyolojik çeşitlilik COP toplantıları ise her iki yılda bir düzenlenmektedir.

BMIDCS'nin her yıl düzenlenen Taraflar Konferansı toplantılarının siyasi Başkanlığı ve lojistik ev sahipliği, Birleşmiş Milletler bünyesinde tanımlanan 5 siyasi/coğrafik ülke grubu arasında rotasyon/sıra usulü ile belirlenmektedir. İlgili ülke grubu adına Başkan ve ev sahibi olarak görev olacak ülke, o ülke grubu üyeleri arasında yapılan kapalı oylamalar sonucunda duyurulmaktadır. Bu 5 siyasi/coğrafik ülke grubu şu şekilde: Batı Avrupa ve Diğerleri (AB, ve diğer OECD ülkeleri), Doğu Avrupa (SSCB bünyesinde yer alıp 1990 yılında dağılmasıyla bağımsızlığını kazanan Orta ve Doğu Avrupa ile Orta Asya'daki ülkeler), Asya Pasifik, Afrika, Latin Amerika ve Karayipler'dir.

Bu rotasyonlarda, günün şartları gereği zaman zaman sıra kaymaları yapılabilmektedir. 2017 yılında COP23 için Almanya ve Fiji işbirliği ya da 2019 yılında COP25 için Şili ve İspanya örneğinde görüldüğü gibi, 10 binlerce katılımcının lojistik anlamdaki ev sahipliği konusundaki güçlükler nedeniyle siyasi kararlarla ilgili COP Başkanlığı başka bir ülkenin elindeyken, toplantıların lojistik ev sahipliği başka bir

ülke tarafından da yürütülebilmiştir. Çevre/İklim ya da Dışişleri Bakanlıkları temsilcileri yıl içerisinde Sekretaryaya ev sahipliği yapan Bonn kentinde, ve yıl sonundaki COP toplantılarının ilk haftasında, Uygulama (SBI) ve Bilimsel/Teknik Araştırma (SBSTA) başlıkları altındaki teknik düzeyli toplantılarda ilgili karar taslaklarını hazırlamakta ve son müzakereler yıllık COP toplantılarının son haftasında ilgili Bakanların katılımı ve kararları ile sonuçlanmaktadır. İnsan kaynaklı iklim değişikliği ile mücadelede alınacak kararlar enerji, sanayi, finansman, tarım, teknoloji, orman, kentleşme, ticaret gibi pek çok sektörde doğrudan ve dönüşümsel ölçekte değişiklikler gerektirdiği için, iklim COP toplantıları çevre ve sürdürülebilirlik camiasının hem katılımcı sayısı hem de katılımcı düzeyi açısından en geniş, ve bu nedenle de en karmaşık, ve çekişmeli/gergin buluşmalara ev sahipliği yapmaktadır.

2009 yılında Kopenhag'da gerçekleşen COP15 toplantısında yeni bir iklim rejiminin oluşturulmasına yönelik kararların, Çevre/İklim Bakanlarını da aşan ve ancak Devlet ve Hükümet Başkanları düzeyinde sağlanabilecek bir uzlaşma sonucunda belirlenecek olması, iklim COP toplantılarının bambaşka bir siyasi kimliğe bürünmesine yol açmıştır. 2009 yılında Kopenhag'daki COP15 toplantısında elde edilen deneyimler ışığında, 2021'de Paris'te gerçekleşen COP21'den bu yana, Devlet ve Hükümet Başkanları, müzakerelere katılmak yerine, ilgili Bakanların alması gereken siyasi kararların önünü açacak üst düzey diyalogları ve açılımlar için COP toplantılarının ilk 2-3 gününe katılmaktadırlar.

1995 yılından bu yana düzenlenen iklim COP toplantılarında, hâlâ, kararların nasıl alınacağına dair bir uzlaşmaya varılamamıştır. Bu nedenle, bir ülkenin dahi ret oy vermesi, kararların geçersiz sayılabilmesine yol açabilmektedir. Buna ek olarak 200'e yakın ülke arasındaki fikir ayrılıkları ve çıkar çatışmaları da giderek derinleşmektedir. Tüm bu güçlükler ışığında, COP müzakerelerinin hem çok uzun bir sürece yayılması hem de en alt/zayıf yükümlülükler içermesi kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, toplantıların son haftasında COP Başkanı ülkenin liderliğinde oluşturulan müzakere stratejisi ve ortaya çıkarılacak uzlaşma metinleri, alınacak COP kararlarına da ciddi yön vermektedir ve bu nedenle COP toplantılarına hangi ülkenin Başkanlık edeceği giderek daha da büyük önem kazanmıştır. Özellikle 2014'te Lima COP20'den itibaren, COP Başkanları, müzakerelerde yaşanan tıkanıkları aşabilmek için, çeşitli temalara yönelik gönüllü işbirlikleri girişimlerine de liderlik etmektedirler. Bu yaklaşım, 2015 Paris Anlaşması kapsamında ortaya çıkan Yüksek Düzeyli İklim Şampiyonu ve ardından 2016 COP22'de ortaya çıkan Küresel İklim Eylemi için Marakeş İşbirliği süreciyle de kurumsal bir yapıya oturtulmaktadır.

Bazı COP toplantıları, diğerlerine göre büyük bir beklenti ve hazırlık süreci ile içerebilmektedir. Geniş kapsamlı kararların ulusal ölçekte planlanması ve hayata geçirilmesi ya da Bakanlar düzeyinde varılan uluslararası uzlaşmaların ilgili yasama organlarınca onaylanması ya da uluslararası siyasi uzlaşmaların yönetmelikler düzeyinde ayrıntılarının şekillendirilmesi, çoğu zaman birkaç yılı kapsayan bir zaman dilimine yayılmaktadır. Bu nedenle, bazı COP toplantıları, diğerlerinden daha büyük bir önem taşımaktadır. Örneğin 1997'de COP3'te kabul edilen Kyoto Protokolü'nün uygulama esasları ancak 2001'de Marakeş'teki COP7'de belirlenebilmiştir. 2015'te COP21'de kabul edilen Paris Anlaşması'nda ortaya çıkan NDC'ler, 2021'de Glasgow'da ilk defa güncellenerek ilk gözden geçirme 2023'te COP28 Dubai'de sonuçlanmış ve yeni ulusal iklim planlarının 2025'te COP30'da sunulması kararlaştırılmıştır.

Kaynak
LGMA/UNFCC Tarihçesi

Medellín, Kolombya, Comuna 13

COP29
Konferansı ve Yerel Yönetimlerin Rolü

Meltem Şenol Balaban, Doç. Dr.

ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi ve ODTÜ Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 29ncu Taraflar Konferansı (COP29- Conferences of Parties 29, Azerbaijan) kapsamında Türkiye Belediyeler Birliği tarafından 20 Kasım 2024 tarihinde düzenlenen "İklim Değişikliği ile Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü" adlı panelde moderatör olarak yer alma fırsatı yakaladım. Bu yazıda kısaca panelin temel çerçevesi ve panelistlerin öne çıkardıkları temel konu başlıklarına değineceğim.

İklim değişikliği ile mücadele evrensel bir konu olarak önümüzde durmaktadır. Ancak devletler nezdinde ciddi önlemler alınabilirse önüne geçmek mümkün olacaktır. Topluma en yakın ve bireylerin günlük yaşamına doğrudan etki edebilen birimler olan yerel yönetimler ise, iklim değişikliği ile mücadelede kritik bir konumda bulunmaktadır. Özellikle Türkiye ve benzeri iklim kırılganlığı yüksek ülkelerde, şehirlerin artan aşırı hava olayları, ani su baskınları, fırtınalar, sıcak hava dalgalarının yanında su kaynaklarının azalması, kuraklık, deniz seviyesindeki yükselme ve tarım üretiminde yaşanan değişiklikler gibi sorunlara karşı dayanıklılığını artırmak, toplumsal farkındalığı güçlendirmek ve yeşil ekonomiye geçişi hızlandırmak öncelikli bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Belediyeler, bu kapsamda iklim değişikliğine karşı hazırladıkları stratejik eylem planları, uyum politikaları ve afet risk yönetimi çözümleri ile iklim direncini artırıcı adımlar atmak yoluyla ilerleme kaydetmektedir.

Bu panel, yerel yönetimlerin iklim değişikliği karşısında üstlendikleri görevleri ve geliştirdikleri çözüm önerilerini ele almayı hedeflemektedir. Türkiye'den önde gelen belediye temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşecek panel, COP29'un "Kentleşme, Ulaşım, Turizm" tematik gününde düzenlenerek, şehirlerin iklim krizine yönelik mücadeledeki stratejik önemini vurgulamayı amaçlamaktadır.

Yerel yönetimlerin iklim değişikliğine uyum çalışmaları, sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji projeleri, kentsel ulaşımda karbon ayak izini düşürmeye yönelik mikro hareketlilik çözümleri, katı atık ve su yönetiminde döngüsel ekonomi yaklaşımlarını benimseme gibi ana başlıklar etrafında yürütülen somut uygulamaları paylaşmaları beklenmektedir. Ayrıca, farklı coğrafi, iklimsel ve sosyo-ekonomik özelliklere sahip bölgelerdeki şehirlerin iklim krizine özgü geliştirdikleri uyum çözümlerinin, finansman modellerinin, yerel ve küresel iş birliği olanaklarının ve karşılaşılan zorlukların tartışılması bu zorlukları aşabilecek önerilerin ortaya konulmasına çalışılabilecektir.

Bu kapsamda tartışmayı yönlendirecek temel konu başlıkları konsept notunda panelistlerle aşağıdaki gibi paylaşılmıştır.

1- İklim değişikliğinin yerel yönetimlere etkisini tespit etmek

2- Yerel yönetimlerde iklim değişikliğine yönelik gerçekleştirilen azaltım ve uyum çalışmalarından bahsetmek

3- Yere özgü çözümlerin önemini ortaya koyarak bu çözümlerin neler olduğundan bahsetmek olmaktadır.

Çerçevenin tanımlanmasının ardından ilk konuşmacı olarak Sağlıklı Kentler Birliği ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Cemil Tugay konuşmalarını gerçekleştirmiştir. İklim değişikliğinin öncelikli sorunları ve sağlık etkileri hakkında sunumda Türkiye genelindeki sıcaklık artışının yanı sıra yağışların yıllık ortalamalarının azalacağı konusundaki bulgulardan hareketle Türkiye'de öne çıkan bölgelere değinmiştir. Ancak buna nazaran çok yağışlı geçecek günlerin sayısının da %30 oranında artacağı bulgularına dikkat çekmiştir. Fosil yakıtların kullanımı ve güncel hava kirliliği oranlarının Dünya Sağlık Örgütünün standart değerlerinin gerisinde kaldığını belirterek bunun insan sağlığı üzerinde etkilerinin çok katmanlı olacağını belirtmiştir. Yine benzer biçimde etkilenen bir diğer sektörün gıda güvenliği ve gıdaya erişimin yetersizliği olduğu vurgusundan hareketle İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde hazırlanan "Kentsel Gıda Stratejisi Belgesi"nin ve buna bağlı olarak geliştirilen Kadifekale Bostanları örneğinin başarılı sonuçlar ürettiğini işaret etmiştir.

"Sağlık, iklim eyleminin ana dayanığıdır" sloganından hareketle iklim değişikliği etkilerinden kronik rahatsızlıkları olanlar, yaşlılar gibi bazı kesimlerin daha fazla etkileneceğini belirtirken sağlık tesislerinin de benzer biçimde bu durumdan etkileneceğini söylemiştir. İklim eylemi ile yapılan her türlü çözüm insan sağlığına da doğrudan etki yaratacaktır, dolayısıyla DSÖ'nün tek sağlık kavramının benimsenmesi gerektiğine değinerek Sağlıklı Kentler Birliği olarak iklim eyleminde atılması gereken adımlar üzerinden bir yol haritasını paylaşmıştır.

İkinci konuşmayı ise Antalya Büyükşehir Belediye Başkan Danışmanı Lokman Atasoy gerçekleştirmiş ve Antalya'daki çeşitli uygulamalara ve bu uygulamaların önündeki engelleri aşma konusundaki çabalara değinmiştir. Antalya'nın kendine özgü çekici özelliklerinin yanında yağış endeksinin düşük seyrettiğini ve kuraklık endeksine göre de yüksek bir seviyede kuraklığa maruz kaldığını belirtirken aynı zamanda sel, fırtına, hortum yanında orman yangınlarına da sahne olduğuna vurgu yapmıştır. Bir iklim eylemi yaklaşım modelini ön plana alarak "insan odaklı bir iklim eylem planını" Antalya SECAP'ı 2022 yılında yaptıklarını buna göre hedeflerini ortaya koyduklarını belirtmiştir. Azaltım ve uyum konularında çalışmalarından bahsederek öncü çalışmalara değinmiştir. Öncelikle belediye tesislerinden başlayarak Türkiye'nin ilk iklim dostu kuruluşu olarak pek çok ülkeleri başardıklarından bahsetmişlerdir. Kurumsal yapının iyi tanımlanması ile çevre danışmanının yönetiminde bir yapısal değişikliğe giderek çevre yönetim stratejilerini gerçekleştirdiklerinden bahsetmiştir. Güneş Enerjisi Santralleri ile temiz enerji de üreten bir belediye olduklarını işaret etmişlerdir. Ancak finansman açısından her daim desteğe ihtiyaçları olduğundan bahsederek bir öneri sunmuşlardır. Konaklama vergisinin tamamının merkezi hükümet tarafından kullanılması yerine çeşitli Avrupa kentlerinde olduğu gibi yerel yönetimlere de bir pay ayrılması uygulamasının Türkiye'ye de uyarlanması gerektiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak; çok sayıda uzman, karar verici ve pek çok paydaşın yer aldığı Bakü'de toplamda 11 gün süren COP 29 etkinliğinin 9. gününde, Türkiye Pavilonunda yer alan bu panelde yer alarak farklı belediyelerde yapılmakta olan çalışmalardan haberdar olmak, yere özgü çözümler ile bu çözümleri aşmak için gereken adımlar konusunda tartışma yürütmek oldukça öğretici ve ufuk açıcı olmuştur.

Finans Zirvesi Olarak Tanımlanan COP29:
Beklentiler ve Çıkan Sonuçlar

Özgür Pehlivan*

EFI A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı

Bu yıl Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği 29. Taraflar Konferansı'nın (COP29) temel konusu, iklim değişikliyle mücadele kapsamında en kritik faktör haline gelen iklim finansmanı olmuştur. Odağında finansman ile il gili konular yer aldığı için COP 29, Finans COP'u olarak değerlendirilmiştir.

2009 yılında düzenlenen COP15'te imzalanan Kopenhag Mutabakatı kapsamında gelişmiş ülkeler, 2020 yılına kadar gelişmekte olan ülkelere emisyonlarını azaltmaları ve iklim krizine karşı dirençlerini artırmaları için yıllık 100 milyar dolar kaynak sağlamayı kabul etmiş, 2015 Paris İklim Anlaşması ile bu hedef 2025 yılına kadar uzatılmış ve gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaç ve önceliklerini dikkate alarak 2025 sonrası için yıllık yeni bir finansman hedefi belirlenmesi kabul edilmiştir.

Bu kapsamda, gerçekleştirilen müzakerelerin merkezinde Yeni Toplu Sayısallaştırılmış Hedef (New Collective Quantified Goal - NCQG) olarak adlandırılan yeni bir iklim finansmanı hedefinin güvence altına alınması olmuştur. Gerçekleşen çetin müzakereler sonucunda gelişmiş ülkeler iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik olarak gelişmekte olan ülkelere 2035 yılına kadar yıllık 300 milyar dolar finansman sağlama taahhüdünde bulunmuştur. Anlaşmaya göre yirminin üzerinde sanayileşmiş ülke (ABD, Avrupa ülkeleri, Japonya, Kanada gibi) katkıda bulunma taahhüdünde bulunurken Avrupa Birliği'nin ısrarlı çabalarına rağmen Çin ve petrol zengini Körfez ülkeleri açık bir katkı taahhüdünde bulunmaktan kaçınmıştır.

Geçmiş COP'lar, Paris Anlaşması kapsamında iklim değişikliğiyle mücadele için küresel bir süreç ve kurallar dizisi üzerinde anlaşmaya varmak, ilerlemeyi değerlendirmek ve ülkeler arasında iklim çözümleri konusunda bilgi alışverişinde bulunmak üzere ülkeleri bir araya getirmede etkili olmuştur. COP'taki kararların ulusal hükümetler arasında uzlaşmayla kabul edilmesi gerekmekte ve bu da genellikle taslak kararlar üzerinde uzun ve karmaşık müzakerelere yol açmaktadır. Bu çerçevede başta küçük ada devletleri olmak üzere en az gelişmiş ülkeler, gelişmiş ülkelerin taahhüt miktarını çok düşük buldukları için COP 29'da müzakere sürecini sıklıkla kesintiye uğratsa da uzlaşma gereği gelişmiş ülkelerin kamu kaynaklarından gelecek yıllık 300 milyar Dolar finansman akışı üzerinde mutabık kalmak zorunda kalmışlardır.

Gelişmekte olan ülkelerin, iklim kriziyle mücadelede kendi kaynaklarını kullandıktan sonra her yıl ortalama 1 trilyon dolar[1] gibi ek bir kaynağa ihtiyaç duydukları göz önüne alındığında taahhüt edilen rakamın beklentilerin çok altında kaldığı görülmektedir. Bununla birlikte, gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelere kamu ve özel kaynaklardan sağladığı

**Türkiye'de İklim Değişikliğine Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında Ulusal Uyum Finansman Stratejisi ve Eylem Planını hazırlamaktadır.*

finansmanın 2035 yılına kadar yılda 1.3 trilyon ABD dolarına çıkarılması için "çaba göstermeleri" kararlaştırılmıştır. Söz konusu hususa ilişkin mekanizmanın ayrıntılarının COP 30 Konferansında sonuçlandırılması hususunda görüş birliğine varılmıştır.

Hem COP29 hem de G20 liderler zirvesinde varılan mutabakatlarda, Uluslararası Finans ve Kalkınma Kuruluşlarının (UFK) reformunun önemi vurgulanmıştır. Bu çerçevede, COP29'un başında, Uluslararası Finansman ve Kalkınma kuruluşları 2030 yılına kadar düşük ve orta gelirli ülkelere yönelik sağladıkları yıllık iklim finansmanının, 42 milyar ABD doları uyum için olmak üzere toplamda 120 milyar ABD dolarına ulaşacağını açıklamışlardır. Bunun yanında UFK'lar özel sektörden de 65 milyar ABD dolar tutarında bir kaynağı da harekete geçirmeyi hedeflemektedir. UFK'lar aracılığıyla iklim eylemi için özel sermayenin harekete geçirilmesine yönelik yenilikçi bir yaklaşım olan İklim Yatırım Fonları Sermaye Piyasaları Mekanizması'nda da ilerleme kaydedildiği gözlenmiştir.

COP 29'un temel hedeflerinden biri, finans akışlarını düşük sera gazı emisyonları ve iklime dirençli kalkınmaya yönelik gerçekleştirilen faaliyetler ile uyumlu hale getirmekti. Ancak gelişmekte olan ülkeler için onaylanan finansman haklı olarak geç kalınmış bir adım olarak görülmekte ve bu tutarın iklim değişikliği ile mücadelede ilerleme sağlamak için yetersiz olacağı değerlendirilmektedir.

Ülkelerin ekonomik dönüşümlerini desteklemek için ihtiyaç duyulan paranın hangi şartlar altında verileceğinin, miktarından daha önemli olduğu da bir gerçektir. Söz konusu finansmanın ne kadarının karşılıksız hibe olarak kullandırılacağı ne kadarının ise borçlanma enstrümanları kullanılarak halen yüksek bir borç yükü altında bulunan az gelişmiş ülkelerin borç geri ödeme yükümlülüklerini artıracağı belirsizliğini korumaktadır. Finansmana erişime ilişkin süreçlerin karmaşık yapısının basitleştirilmesi, etkilerinin gerçekçi olarak takibi ve değerlendirilmesi ile ilgili somut adımların atılması beklenmektedir. Bu doğrultuda, iklim değişikliğiyle mücadelede ve yeşil dönüşüm ve düşük karbonlu ekonomiye geçiş sürecinde ivedilikle daha kapsamlı bir finansman mekanizmasının geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. İklim Finansmanı Bağımsız Üst Düzey Uzman Grubu Raporunun bulgularına göre 2030'dan önce yatırımlarda yaşanacak herhangi bir eksiklik, takip eden yıllar üzerinde daha fazla baskı yaratacak ve iklim istikrarına giden yolda daha dik ve potansiyel olarak daha maliyetli bir yol oluşturacaktır. Küresel düzeyde şimdi ne kadar az şey başarılırsa, daha sonra o kadar fazla yatırım yapmamızı gerektirecektir. Zira, geciken eylemler, kritik hedefleri yakalamak için daha kısa zaman dilimlerinde daha da büyük meblağları harekete geçirmemiz gerekeceği anlamına gelmektedir. Ayrıca, iklim ve doğa riskleri arttıkça uyum ve dayanıklılığın yanı sıra kayıp ve hasar ile doğanın restorasyonuna yönelik yatırım ihtiyaçları da keskin bir şekilde artacaktır.

> *"COP29'un temel hedeflerinden biri, finans akışlarını düşük sera gazı emisyonları ve iklime dirençli kalkınmaya yönelik gerçekleştirilen faaliyetler ile uyumlu hale getirmekti."*

Bu yılki taraflar konferansında finansman konusunda atılan diğer önemli bir adım da Paris Antlaşmasının 6. Maddesi kapsamında karbon kredilerinin[3] alınıp satılabileceği hem ülkeler arasında iki taraflı karbon ticaretinin gerçekleştirilmesi hem de uluslararası bir karbon ticaret sisteminin kurulmasının çerçevesini oluşturan antlaşmanın katılımcı ülkeler tarafından onaylanmasıdır. Karbon ticaretine ilişkin temel kurallar ve kılavuz ilkeler katılımcı bütün taraflarca resmen kabul edilmiştir. Karbon

kredilerine olan talebin uzun bir süredir düşmesinin ardından anlaşmanın gönüllü karbon piyasaları için bir dönüm noktası olması beklenmektedir. Bu çerçevede karbon kredilerinin merkezileştirilmiş bir BM ticaret sistemi üzerinden gelecek yıl başlatılmasını sağlayacak bir düzenleme üzerinde mutabakata varılmıştır. Madde 6.4, bir ülkedeki bir şirketin emisyonlarını yurt içinde azaltmasına ve bu azaltımlarını kredilendirerek başka bir ülkedeki farklı bir şirkete satmasına imkan vermektedir. Madde 6.2, sera gazı emisyonları için ulusal muhasebe sistemini ve ülkelerin sınır ötesi kredi alışverişine izin vermek için benimseyebilecekleri ortak ilkeleri ortaya koymaktadır. Bu itibarla, taraf ülkeler, Madde 6.2 kapsamında Uluslararası Transfer Edilen Azaltım Sonuçları (ITMO)[2] olarak adlandırılan karbon kredilerini karşılıklı olarak tanımayı kabul etmişlerdir. Aynı zamanda, uzun yıllar süren müzakerelerin ardından COP29'da Madde 6.2 kapsamında kredilerin akreditasyonu ve transferine ilişkin güçlendirilmiş rehberlik ve şeffaflık ilkeleri kabul edilmiştir. Yetkilendirme ve iptal konusundaki düzenlemeler, Madde 6.2 kapsamında mekanizmanın bütünlüğü ve güvenilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

"Ancak işlemlerin şeffaflığı, bertaraf edilen karbon emisyonlarının doğrulanabilirliği konusundaki bugüne kadar süre gelen tereddütlerin ortadan kaldırılabilmesi için yapılacak ikincil düzenlemelerin açık takip edilebilir kurallar ortaya koyması gerekmektedir."

Kuralların sıkı bir şekilde uygulanması halinde kurulacak küresel bir karbon kredisi ticareti pazarı, yaratılabilecek milyarlarca dolar tutarında karbon geliri, ormanlaştırma ve temiz enerji teknolojilerinin yaygınlaştırılması gibi projelerin finansmanına yönlendirilebilecek ve ülkelerin emisyon hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olabilecektir.

COP29'da, Kayıp ve Zarar Fonu'nun işler hale getirilmesi konusunda kararlar alınmıştır. Fondan kaynak kullanımına 2025'de başlanacak olup ilk 4 yılda Fonun yönetimi Dünya Bankası bünyesinde yürütülecektir. Fonun ana faydalanıcıları başta küçük ada ülkeleri olmak üzere iklim değişikliğine karşı en kırılgan az gelişmiş ülkeler olacaktır. Fona erişim imkanı konusunda bir girişimi olmayan ülkemizin Fondan kaynak kullanımı olmayacaktır.

İklim değişikliği ile mücadelenin azaltım yanında en önemli mücadele alanlarından biri olan uyum alanında uyum faaliyetlerinin gelir yaratma kapasitelerinin yetersizliği nedeniyle finansmana erişim en önemli kısıtlardan biri olmaya devam etmektedir. COP29, iklim değişikliğine uyumun artan önemini ve ülkeler için daha fazla destek ve rehberlik ihtiyacını ortaya koymuştur. Uyum Küresel Hedefi için göstergelerin tanımlanması konusunda bazı işlevsel ilerlemeler kaydedilmiş, ancak kilit kararlar COP30'a ertelenmiştir.

COP 29'da yaşanılan gelişmeler ülkemiz açısından ele alındığında, ilk olarak gelişmiş ülkelerin kısıtlı da olsa artan yıllık 300 milyar Dolar tutarındaki finansman taahhüdünün bir değerlendirmesini yapacak

olursak: Türkiye, orta-üst gelire sahip (gelişmekte olan) bir ülke olarak iklim finansmanına erişim için uygun bir ülke olmasına rağmen, BMİDÇS kapsamındaki özel durumu (Sözleşmenin EKT'inde de yer alması) nedeniyle başta Yeşil İklim Fonu ve Uyum Fonu olmak üzere birçok uluslararası iklim değişikliği fonuna (hem etki azaltım hem uyum faaliyetleri açısından) erişim imkanına sahip değildir. Mevcut kaynakların sınırlı olması ve önceliğin genellikle En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) ve Gelişmekte Olan Küçük Ada Devletleri (GOKAD) arasından en etkilenebilir ülkelere verilmesi, Türkiye'nin, iklim değişikliğine uyum finansmanına erişimini daha da kısıtlı hale getirmektedir. Bu itibarla, başta Dünya Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası olmak üzere Uluslararası Finansman ve Kalkınma Kuruluşlarından sağlanan proje kredileri, iklim finansmanı kapsamında erişim sağlayabileceğimiz başlıca kaynaklar olmaya devam edecek, ancak hibe imkanlarına erişim şansımız çok sınırlı olacaktır. Diğer taraftan, BM gözetiminde uluslararası karbon ticaret sisteminin uygulamaya geçmesi başta ağaçlandırma ve yenilenebilir enerji projelerinde yaratılacak karbon kredileri vasıtasıyla Türkiye açısından ek fon kaynaklarına erişim sağlanmasında yeni kapılar açabilecek, karbon ticaretinden elde edilen gelirlerin yeni iklim yatırımlarının finansmanında kullanılabilmesine imkan sağlayacaktır.

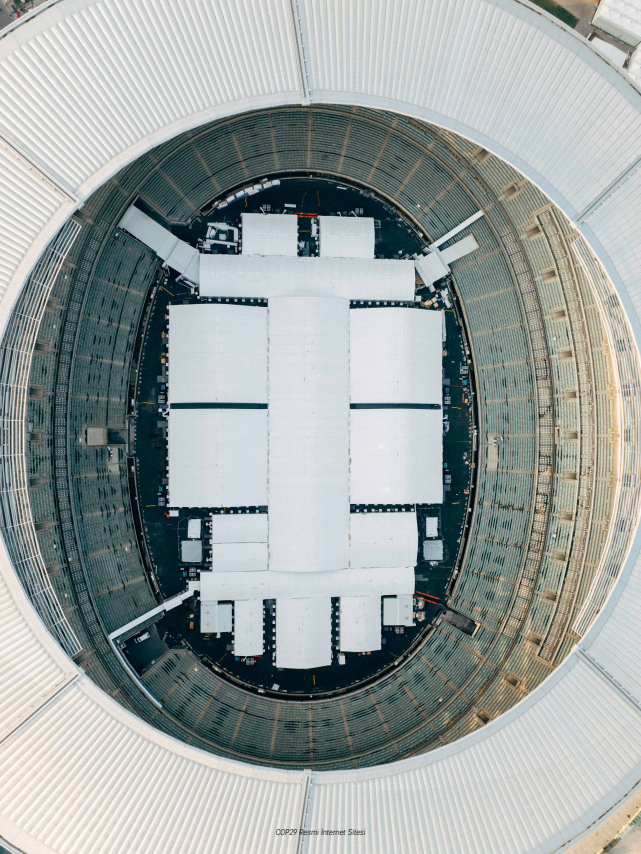
COP29'da, 2026 yılında yapılacak COP31 ev sahipliği ve başkanlığına Avustralya ile birlikte Türkiye de aday olmuştur. İklim değişikliği konusunda yapılan en büyük ve en önemli toplantıya ev sahipliği yapmak hem ülkelerin prestijleri hem de iklim değişikliği konusunda sözlerini güçlü şekilde ifade ederek liderliklerini gösterebilecekleri bir platform olduğu için ev sahipliğini almamız durumunda Türkiye'nin bu alanda taleplerini daha etkin bir şekilde dile getirmesi ve somut sonuç alabilmesi için de önemli bir fırsat yaratacaktır.

Dipnotlar

[1] *İklim Finansmanı Bağımsız Üst Düzey Uzman Grubu (Independent High-Level Expert Group on Climate Finance) tarafından yayınlanan yeni bir rapora göre; Paris Anlaşması hedefleri doğrultusunda, Çin hariç yükselen piyasa ve gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaç duyduğu yatırımlar için 2030 yılına kadar yılda 1 trilyon dolar dış finansmanın harekete geçirilmesi gerekiyor. Bu rakamın 2035 yılına kadar yaklaşık 1,3 trilyon dolara çıkması bekleniyor.*

[2] *Her bir ton emisyonun azaltılması veya atmosferden çekilmesi, bir krediye denk gelmektedir.*

[3] *ITMO-International Transferable Mitigation Outcome*

COP29 Resmi İnternet Sitesi

Yerel ve Bölgesel Yönetimler Açısından COP29 Değerlendirmesi

Yunus Arıkan

ICLEI Küresel Savunuculuk Direktörü, UNFCCC LGMA Odak Noktası, Küresel İklim Akademisi Derneği kurucu üyesi

Giderek kentleşen bir dünyada yerel ve bölgesel yönetimler, gerek sera gazı salımlarına katkıları gerek afetlerden en çok etkilenen toplulukları barındırdıkları için, aldıkları kararlar, hayata geçirdikleri uygulamalar ve halka yakınlıkları nedeniyle hem iklim krizi ile mücadelede hem de sürdürülebilir bir dünya için ortaya çıkması gereken toplumsal dönüşümlerde en ön saflarda yer almaktadırlar.

1990 yılında ortaya çıkan ve halen 130'dan fazla ülkede 2500'ü aşkın yerel ve bölgesel yönetimi bünyesinde barındıran Sürdürülebilir Kentler Birliği (ICLEI), küresel ölçekteki sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşabilmek için yerel ölçekte eylemliliğin önemine dikkat çekmektedir. İklim değişikliği, çölleşme ve biyolojik çeşitlilik konularını kapsayan 3 Rio Sözleşmesi, 1992 Rio Yeryüzü Zirvesi'nde ortaya çıkan sürdürülebilir kalkınmanın çevresel temellerini oluşturmaktadır. 1992 Yeryüzü Zirvesi'nde kabul edilen Gündem 21'in 28. Maddesi kapsamında, yerel yönetimlerin 9 ana toplumsal aktör arasında yer almasına oynadığı kilit rol uyarınca, ICLEI bu 3 Rio Sözleşmesi kapsamında yerel ve bölgesel yönetim ağları adına kolaylaştırıcılık görevini yürütererek, yerel ve bölgesel yönetimlerin küresel karar alma süreçlerine katılımını ve alınan kararların en hızlı ve yaygın şekilde hayata geçirilmesinde etkin rol oynamaktadır. Bu kapsamda ICLEI, 1995 yılında gerçekleştirilen 1. Taraflar Konferansı (COP1)'ndan itibaren BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMIDCS) süreçlerinde Yerel Hükümetler ve Belediye Oluşumları Koalisyonu (LGMA) Odak Noktası olarak yer almaktadır.

> *"Giderek kentleşen bir dünyada yerel ve bölgesel yönetimler, (…) hem iklim krizi ile mücadelede hem de sürdürülebilir bir dünya için ortaya çıkması gereken toplumsal dönüşümlerde en ön saflarda yer almaktadırlar."*

COP29 Başkanlığı Olarak Azerbaycan Hükümetinin Çabaları

Öncelikle, Paris, Marakeş, Glasgow, Şarm El Şeyh ve

Dubai'nin 2 yılı aşkın hazırlıklarının aksine, Azerbaycan'ın COP29'a siyasi Başkanlık ve lojistik ev sahipliği için gönüllü olmadığı unutulmamalıdır. Geçmişte Orta ve Doğu Avrupa COPları sadece Polonya'da düzenlenmişti. Ama Ukrayna krizinin bir yansıması olarak, Azerbaycan, üzerinde siyasi olarak uzlaşılabilecek tek seçenek olarak ortaya çıkmış, ve hatta aralarındaki savaşa rağmen Ermenistan dahi Azerbaycan'ın ev sahipliğine karşı çıkmamıştır. Azerbaycan'ın, Orta Asya ve Kafkaslarda düzenlenen bu ilk iklim COP toplantısında, 60 binin üzerinde katılımcıyı neredeyse 6 ay kadar gibi kısa sürede mükemmele yakın bir kurguda ağırlaması, tüm iklim camiası tarafından takdir ve şükranla karşılanmıştır.

Özellikle ABD Başkanlık seçimlerinin sonuçları, Avrupa Komisyonu'nda Komisyonerlerin Avrupa Parlamentosundaki onay süreçleri, Almanya'da beklenmeyen erken seçim, Fransa'daki siyasi istikrarsızlık nedeniyle, COP29'un en önemli çıktısı olması beklenen finansman konularında öncü rol oynaması beklenen ülkelerin COP29 öncesi ellerinin daralması, kaçınılmaz olarak COP29'daki başarı beklenti çıtasını zaten oldukça düşük bir seviyeye çekmişti. COP29 Ateşkes Anlaşması girişimi ve oldukça yenilikçi diğer pek çok işbirlikleri, petrol ve doğal gazı tüketen ülkelerin de değişik bir anlamda "petro-devlet" olarak tanımlayan Hükümet Başkanı düzeyindeki açıklamalar da Bakü COP29'un önemli izleri arasında yer alacaktır.

Azerbaycan, bir geçiş dönemi COP Başkanı olarak, önceki yıllardan farklı ve kendi açısından başarılı bir strateji izledi. Hem COP29'un ikinci hafta müzakereleri öncesinde COP29 Başkanlığı adına bir COP29 Uzlaşma metni hazırlamayacağını duyurdu hem de çeşitli müzakere başlıklarının tamamlanması için küresel Kuzey adına İngiltere'yi, küresel Güney adına Brezilya'yı görevlendirerek, COP30'a giden yolda COP29'un yapıcı katkısını da ortaya koymuş oldu.

Yerel ve bölgesel yönetimler ise, önceki yıllardaki çalışmalarının devamı olarak, COP29 Başkanlığı ile de çok yakın bir işbirliği içerisinde yer aldı. LGMA, hem COP29 Ateşkes Anlaşması'na destekleyen 4 BMIDCS Paydaş Koalisyonu arasında yer aldı hem de COP29 Başkanlığı öncülüğünde geliştirilen Dirençli ve Sağlıklı Kentler için Çoksektörlü Eylem Patikaları (MAP) Girişimi'nin kurgulanması ve benimsenmesinde çok etkin rol oynadı. COP29 MAP Girişimi ve Bakü Kentsel İklim Eylemi Sürekliliği Koalisyonu, gerek sağlık, gençlik, savaş sonrası yerleşimler, parlamenterlerin rolü gibi yeni kavramları gündeme getirmesi gerek COP27-28-29-30 süreçlerindeki girişimleri birbirlerine entegre etmesi gerek Dünya Kentleşme Forumu ve Dünya Çevre Günü süreçlerini de BMIDCS kapsamındaki süreçlere eklemlendirmesi açısından önemli bir girişim. COP29 Başkanlığı 3. Kent ve Çevre Bakanları toplantısının kapsamını genişleterek yerel ve bölgesel yönetimler ve BMIDCS tarafları arasındaki diyalog sürecini geliştirdi. COP29 Liderler Zirvesi'nde kentleşme yan etkinliği ve Kuala Lumpur Belediye Başkanı Maimunah Sharif'in açılış oturumunda konuşan ilk yerel yönetici olması da COP29'un önemli adımları arasında yer aldı. Azerbaycan Kentsel Planlama ve Mimarlık Devlet Komitesi (SCUPA) ise, ICLEI ve UNhabitat eş-girişimleriyle COP29 Mavi Alan'da kurulan Çoktaraflı Eylem ve Kentleşme Pavyonu'nda eş-ev sahibi olarak yer alarak LGMA çalışmalarına çok anlamlı katkılar sağladı.

Hazırlıklar

LGMA bünyesinde yer alan ağlar, yıl boyunca hem Haziran ayındaki Bonn Konferansında (SB60), BMIDCS çalıştay ve teknik toplantılarda, diğer Rio Sözleşmeleri COP'larında, Gelecek Zirvesinde, Kentsel Forumda, Plastik Atıkları Anlaşması müzakerelerine etkin katılım sağladılar. LGMA ağları, COP28 CHAMP Girişiminde yer alan ülkelerle çokkatmanlı yeni nesil ulusal eylem planlarının geliştirilmesine etkin katkı sağladılar, yeni ülkelerin katılmasına aracı oldular ve Cesur Kentler Forumu gibi

süreçlerle özellikle Belediye COP'ları gibi yenilikçi girişimleri geliştirmeye çalıştılar.

Bütün bu çalışmaların sentezi olarak, 100'e yakın kurum ve kuruluşun imzasıyla yayınlanan LGMA COP29 Temel Pozisyonu, 3 ana talep içermektedir:

1- Çokkatmanlı yönetim:
COP28 BAE Uzlaşması'nda kabul edilen fosil yakıtlardan çıkış da dahil olmak üzere, tüm yükümlülüklerin hayata geçirilmesi için 161 numaralı paragrafta da dil getirilen çokkatmanlı yönetimin hızlandırılması ve bu kapsamda CHAMP gibi girişimlerin daha da yaygınlaştırılması.

2- Sürdürülebilir kentleşme için iklim finansmanı:
2030 itibarıyla Kuzey'den Güney'e aktarılacak iklim finansmanının yenilikçi araçlar da dahil olmak üzere her yıl trilyonlar seviyesine çıkarılması, ancak bunun iklim finansmanının belediyeler için ekstra bir borç yüküne yol açmaması, yerel ve bölgesel yönetimlerin bu yeni iklim finansmanına erişiminin arttırılması ve piyasa-dışı yaklaşımlarda sürdürülebilir kalkınmaya da yer verilmesi.

3- İklim-doğa-kirlilik-sürdürülebilir kalkınma gündemlerinin entegrasyonu:
Yeni nesil iklim eylem planlarının dönüşümsel başarıya ulaşabilmesi için sadece salımların azaltılması ve etkilere uyum gibi sonuçlarla yetinmemeli, sorunların ana kaynağı olan süreçlere de müdahale edebilmeli ve iklim planları diğer sürdürülebilirlik hedefleriyle eşgüdüm içerisinde yürütülmelidir.

Etkinlikler

Yerel ve bölgesel yönetimler Koalisyonu (LGMA), Birleşmiş Milletler akreditasyonu ile erişimin sağlandığı COP29 Mavi Bölge'de 2 hafta boyunca 150'den fazla Belediye Başkanı ya da diğer yerel ve bölgesel liderler ve 500'den fazla idari ve teknik kadrolarla yer aldı. 5 temel kategorideki etkinlikler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

1- COP29 Oturumlarında LGMA Sözcüleri:
Açılış, Kapanış, ve Yüksek Düzeyli Oturumlarda 2'şer dakikalık konuşmalar, Bakanlar Oturumları ve Açık Diyalog oturumlarında etkin katılım, LGMA COP29 Temel Pozisyonları Basın Toplantısı ve etkinliği, BMIDCS resmi yan etkinlikleri.

2- Çokkatmanlı Eylem ve Kentleşme Payvonu:
2 hafta boyunca LGMA delegasyonunun COP29 Mavi Bölgedeki merkez üssü. LGMA Günlük Eşgüdüm toplantılarının yanında 15'ten fazla ortakla 50'den fazla etkinliğin ev sahipliği.

3- COP29 Başkanlığı Etkinlikleri:
COP29 Liderler Zirvesi ve Kentsel Eylem yan etkinliği, 3. Kentleşme ve Çevre Bakanları Toplantıları ile COP29 MAP Girişimi ve Bakı Kentsel İklim Eylemi Sürekliliği Koalisyonu, COP28 ve COP29 Yüksek Düzeyli İklim Şampiyonları ile beraber Küresel İklim Eylemi için Marakeş Ortaklığı etkinlikleri.

4- Diğer Payvonlar:
Amerika, Çin, İsveç, Japonya gibi Ülke payvonları ve Su, Soğutma ve Binalar gibi Tematik Payvonlarda yan etkinlikler.

5- COP29 Müzakerelerinde LGMA Katkısı:
Başta Salım Azaltım Çalışma Programı, Finansman, Uyum, Kayıp ve Zarar, Küresel Gözden Geçirme olmak üzere öncelikli konu başlıklarında Müzakere Temas Gruplarına katılım, müzakere heyetleriyle ilgili konu başlıklarında LGMA metinlerinin paylaşılması.

COP29'da öne çıkan en önemli dönüm noktalarından birisi de COP30'a ev sahipliği yapacak Brezilya'nın yeni nesil ulusal iklim eylem planını BMIDCS Sekretaryasına sunmasıydı. Bu belgede Brezilya, COP28 CHAMP Yükümlülüğü doğrultusunda çokkatmanlı yönetişim kavramını içselleştirerek kendine özgü "iklim federalizmi" kavramını geliştirmiş ve Brezilya'nın ulusal iklim eylem planında kent ve eyalet hükümetlerinin etkin katılımını en güçlü bir şekilde ortaya koymuştur.

ICLEI ve LGMA COP29 delegasyonunda ve gündeminde Türk belediyeleri de Başkan ve teknik kadrolar düzeyinde etkin katılım sağladılar.

Muğla Büyükşehir Belediyesi'nin Çokkatmanlı Eylem ve Kentleşme Payvonu'nda düzenlediği yan etkinlik, Başkan Ahmet Aras'ın

3. Kentleşme ve Çevre Bakanları Buluşması Yuvarlak Masa toplantılarında yer alması, Muğla, İzmir, İstanbul, Marmara Belediyeler Birliği'nin LGMA COP29 Temel Pozisyon Belgesini imzalaması ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı ve Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun LGMA etkinliğinde yer alması, Türkiye Pavyonunda Türkiye Belediyeler Birliği ve Marmara Belediyeler Birliği'ne ek olarak Konya, Gaziantep gibi kentlerin doğrudan etkinliklerle yer alması, Sağlıklı Kentler Birliği'nin Dünya Sağlık Örgütü Pavyonu etkinliği öne çıkan başlıklar olarak ele alınabilir.

> *"Yerel ve Bölgesel Yönetimler Koalisyonu ağları, COP28 CHAMP Girişiminde yer alan ülkelerle çokkatmanlı yeni nesil ulusal eylem planlarının geliştirilmesine etkin katkı sağladılar."*

Tüm bunların ötesinde, Türkiye Cumhuriyeti İklim, Kentleşme ve Çevre Bakanlığı, İller Bankası ve Sıfık Atık Vakfı Azerbaycan Kentsel Planlama ve Mimarlık Devlet Komitesi (SCUPA) ve Bloomberg Vakfı ile beraber ICLEI ve UN-Habitat eş-girişimleriyle COP29 Mavi Alanda hayata geçirilen Çoktaraflı Eylem ve Kentleşme Pavyonu'nun eş-evsahibi olarak yer alması da COP29'daki LGMA çalışmalarına çok büyük güç verdi.

Çıktılar

Yerel ve bölgesel yönetimler açısından COP29 çıktılarının hem müzakere belgeleri hem de uzun vadeli yansımalar açısından ele alınması yararlı olacaktır.
Temel Müzakere Başlıkları Açısından:

1- Finansman - "Büyük Rakam":
COP29'da küresel Kuzey'den küresel Güney'e finansman akışının 2035 yılı itibariyle, 300 milyar US$'lık kısmı kamu bütçelerinden karşılanmak üzere, toplam 1,3 trilyon US$ seviyesine çıkartılması taahhüt edilmiştir. COP29 öncesi LGMA bu rakamın "2030 itibariyle trilyonlar seviyesinde olması" gerektiğini savunmuştur. Dolayısıyla LGMA, bu rakamların tavan değil, taban değerler olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve daha da önemlisi, bu finansmanın belediye ve diğer yönetimlerin bütçesine ek bir borç yükü getirmemesi gerektiğinin altını çizmektedir. (COP29 öncesinde Kentler İklim Finansmanı Birlikteliği'nin yayınladığı rakama göre 2022 yılında tüm dünya kentlerinde sadece salım azaltım finansmanı için 800 milyar US$ tutarında bir finansman sağlanmış, ve 2030 itibariyle bu rakamın 4,5 trilyon US$'a kadar çıkacağı öngörülmüştür.)

2- Salım Azaltım Çalışma Programı:
Son kararda, 2024 yılı içerisinde "kentler, binalar ve kentsel sistemler" konularını ele alan 3. ve 4. Çalıştayların çıktılarının yer verilmesi sevindiricidir. Gerek 3. Kentleşme ve Çevre Bakanları Buluşması gerek burada ilan edilen COP29 MAP Girişimi ve Baku Kentsel İklim Eylemi Sürekliliği Koalisyonu ışığında, LGMA, çokkatmanlı yönetişim ve kentleşme ile ilgili girişimlerin BMIDCS'nin resmi gündem maddeleri kapsamına alınması yönündeki çabalarını sürdürmeye devam edecektir.

3- Yüksek Düzeyli İklim Şampiyonlarının Kapsamının 2030'a Uzatılması:
LGMA bu gelişmeyi olumlu karşılamakla beraber, bu önümüzdeki dönemde, bu sürece etkin katkı veren Tematik Grupların ve ortakların teknik ve mali açıdan desteklenmesi gerektiğini vurgulamakta ve daha da önemlisi, bu süreçte ortaya çıkan girişimlerin yeni nesil ulusal iklim eylem planlarına yansıtılması yönünde girişimlerin de başlatılmasını talep etmektedir.

4- Baku Uyum Yol Haritası kapsamında yerel ölçekteki göstergeler de dikkate alınmalıdır.

5- Küresel gözden geçirmeye dair hiçbir kararın çıkmamış olması:
Bu olumsuz gelişmeye rağmen, LGMA COP28 BAE Uzlaşması 161. paragrafı uyarınca ve Brezilya örneğinde olduğu gibi

CHAMP Girişimindeki iyi uygulamalar eşliğinde çokkatmanlı yeni nesil ulusal iklim eylem planlarına yönelik çabalarını sürdürecek, ve özellikle Belediye COP'ları girişimiyle vatandaşların iklim acil eylem planlarına katılımını destekleyecektir.

COP29'dan Uzun Vadeli Yansımalar Aşağıdaki Şekilde Değerlendirilebilir:

1- COP29'da yaşananlar, gerçekte ABD'de 2. Trump döneminin erken ve hızlı bir şekilde yayılmasının sonuçlarıdır. Tüm bunlar, küresel işbirliği ve eylem için kararlılığın giderek zayıfladığını ve özellikle küresel Kuzey'de, kararlılık ve liderlik eksikliğinin giderek açıldığının göstergesidir.

2- Bu koşullarda, ulusal (ve bölgesel/kıtasal) ölçekte, çokkatmanlı yönetişim çok daha büyük bir gereklilik olarak ortaya çıkacaktır. Böyle bir gereklilik ise CHAMP ve Belediye COP'ları gibi girişimleri ayrıca G7, G20 ve hatta BRICS gibi oluşumlardaki işbirliklerinin önünün açılmasına yol açacaktır.

3- Bu yeni dönemde hem BMIDCS hem de diğer BM yapılarında çok farklı dönüşümler beklenebilir. Bu dönüşüm süreçleri ileriye ya da geriye götürebilir, o nedenle LGMA bu süreçlere proaktif olarak katılmalıdır.

Özetle

Önümüzdeki dönemde, küresel ortak değerlere sahip çıkılabilmesi ve küresel yaşam sınırlarının aşılmaması için küresel ölçekte kararlı eylemler, işbirliği ve dayanışmanın güçlendirilmesinde yerel ve bölgesel yönetimlere yeni ve ek roller düşmesi beklenebilir. Böyle bir misyonun hayata geçirilmesi için yerel ve bölgesel yönetimlerin mevcut ağların çok ötesinde bir örgütlenmeye evrilmesi gerekmektedir ve eğer bunu başarabilirlerse, tüm dünyanın ve insanlığın geleceği için çok önemli bir itici güç haline gelebilirler.

Kaynaklar

. *LGMA COP29 Web Sayfası*
. *LGMA COP29 Bülteni Kapanış sayısı*
. *LGMA COP29 Değerlendirmesi Sanal Buluşmaları*
. *Yerel Yönetimler Açısından COP29 Değerlendirmesi*
. *Medyascope Şehir Hepimizin Röportajı (Türkçe)*

COP29 Özel Raporu*

Hazırlayan: **Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)**
Çeviri: **Ferhat Yıldız**
Yayın Tarihi: **Kasım 2024**

'İklim değişikliği bizi hasta ediyor ve acil eylem, yaşam ve ölüm meselesidir.'

COP29 11 – 22 Kasım 2024 tarihleri arasında Azerbaycan'ın Bakü şehrinde gerçekleştirildi.[1] Açılımı Taraflar Konferansı [Conference of the Parties] olarak çevrilebilen COP, ülkelerin Paris Anlaşmasını ve Sözleşmeyi ilerletmek için küresel çabaları değerlendirdiği, ayrıca küresel ısınmayı güncel bilimsel çalışmalar ile 1,5°C ile sınırlandırmayı hedeflediği resmi toplantılar serisidir. Günümüzde, Sözleşmenin 198 tarafı (197 ülke ve Avrupa Birliği) bulunmaktadır ve bu da neredeyse evrensel üyeliği oluşturmaktadır. COP29 İklim Değişikliği ve Sağlık Özel Raporu, sağlığı iklim çözümlerinin merkezine yerleştirmek için hükümetler, politika yapıcılar ve diğer sektörler için küresel sağlık

topluluğunun öncelikli eylemlerini özetlemektedir.[2] Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından 100'den fazla kuruluş ve 300 uzmanla birlikte geliştirilen bu rapor, sağlığı insanlar, mekân ve gezegen genelinde iklim eylemi için kesin bir argüman olarak vurgulamaktadır. Bu eylemlerin temelinde, fosil yakıtlara bağımlılığın acilen sona erdirilmesi ve insan merkezli adaptasyon ve dayanıklılığın sağlanması ihtiyacı yatmaktadır.

Anahtar Mesajlar

Sağlık, iklim eylemi için bir argümandır.

1- Sağlığımız, pazarlık edilebilir değildir.

İNSAN

İklim krizinin yaşanmış deneyimi sağlıktır - sağlık, esenlik ve eşitlik iklim eyleminin merkezinde yer almalıdır.

2- İnsani gelişimin önünü açın ve insanı iklim eyleminin merkezine koyun.

3- Geleceğe hazır sağlık sistemleri oluşturun.

MEKÂN

Sağlık için çevreyi korumanın ortak faydalarının ve önlemeye yatırım yapmanın kritik fırsat ve tasarruflarının farkına varın.

4- Şehirler, iklim ve sağlık açısından ortak faydaların ortaya çıkarılmasında kilit rol oynamaktadır.

5- Doğa ve biyoçeşitlilik, sağlığımız ve gıda sistemlerimizin temelidir.

GEZEGEN

İnsanlar ve gezegen için finansal ve yönetişim sistemlerini yeniden şekillendirin.

6- Finansal sistemler ve ekonomiyi madencilikten refah ve döngüsel ekonomiye doğru dönüştürün.

7- Çok sayıda kişiye hizmet eden, toplulukları güçlendiren ve kaynak sağlayan cesur bir yönetişimle liderlik edin.

[1] *COP29 Bakü, Azerbaycan.*

[2] *Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). COP29 special report on climate change and health (Özet).*

** Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). COP29 special report on climate change and health: Health is the argument for climate action (Tam Metin).*

URT
CLIMATE
Just
SOS
TAKE ACTION

Hayalindeki Gelecek Şehri Nasıl Olmalı?

Hazırlayan: **Zarife Kalındamar, Deniz Kesimler Çakal**

Bu bölümde, İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi üyeleri Derin Taş ve Yağız Cemal Demir'e gelecek için hayal ettikleri şehri sorduk. Taş ve Demir, sorularımıza yanıtlarını ve hayal dünyalarını sözlü yanıtları ve resimleriyle verdiler.

Derin Taş, 11 yaş

İklim krizlerini engellemek için bireysel olarak pek çok şey yapabiliriz: örneğin, ağaç dikmek gibi. Ağaçlar, bizim en değerli varlıklarımızdır; çünkü onlarsız yaşayamayız. Ancak günümüzde oldukça garip bir anlayış hâkim: Doğayı, insanın yararına korumak. Oysa bu yaklaşım doğru değildir. Doğa, bize bir yaşam kaynağıdır. Doğa olmadan yaşayamayız. Oksijensiz hayat mümkün müdür?

Hayalimdeki gelecek şehrinde insanlar, hayvanlar ve doğa arasında güçlü bir uyum olurdu. Şehirdeki parklar ve bahçeler kuşların cıvıltısıyla dolup taşarken kelebekler, sincaplar, kediler, köpekler özgürce dolaşabilirdi. İnsanlar doğal yaşam alanlarını koruyarak hayvanlar ve bitkilerle iletişimlerini artırırdı. Şehrimde saymakla bitmeyen birçok çeşit ağaç olurdu. Çünkü ağaçlar biz fark etmesek de bizim en değerli varlıklarımız.

Bu şehirde insanlar çevreye duyarlı, sürdürülebilir ulaşım araçları tercih ederlerdi. Elektrikli otobüsler, hızlı trenler, bisiklet yolları ve yaya dostu alanlar gibi çevre dostu ulaşım seçenekleri yaygın olurdu. Elektrikli veya insan gücüyle çalışan araçlar kullanıldığından, fosil yakıtlı araçların kirlettiği çevreye kıyasla daha temiz bir çevreye sahip olurduk.

Hayalimdeki şehirde enerji üretimi tamamen yenilenebilir kaynaklara dayalı olurdu. Güneş panelleri ve rüzgâr türbinleri şehrin enerji ihtiyacını karşılamak için kullanılırdı. Ayrıca binaların yakınlarına yeşil alanlar ve bahçeler oluşturarak enerji verimliliği artırılırdı. Atık yönetimi konusu şehirdeki atık türlerine göre ayrıştırılarak geri dönüşüm sistemleriyle işlenirdi. Plastik, cam, metal gibi malzemeler yeniden kullanıma kazandırılırken, organik atıklar kompostlama yöntemi ile gübreye dönüştürülürdü. Şehirdeki kurallar, çevre koruma ve sürdürülebilirliği teşvik edecek şekilde oluşturulmalıdır. Örneğin ağaç kesimi yasaklanabilir, geri dönüşüm zorunlu hale getirilebilir, yeşil alanların korunması için yasalar uygulanabilir, çevre dostu uygulamalara teşvik için vergi avantajları yapılabilir. Bu kurallar sayesinde hem insanlar hem doğa hem de hayvanlar bir uyum ve denge içerisinde yaşarlardı böylelikle aslında şehrimizdeki insanlar hayvanlar daha mutlu ve huzurlu olurlardı.

İşte Benim Şehrim

Benim şehrimde çöpler yok
Sevinç var her sokakta dolaşan
Benim şehrimde trafik yok
Çocuklar var kırlarda koşuşturan

Benim şehrimde kirli bir yer yok
Ağaçlar var her yerde
Benim şehrimde kavga yok
Arkadaşlık var her daim her saniye

Benim şehrimde dalgalar bile sevgi dolu
Rüzgâr doğanın sesiyle huzurlu
Sokaklar tertemiz olduğu için mutlu
Çünkü benim şehrimde yaşam ayrı bir güzellikle dolu

Benim şehrim ne güzel hayal gibi bir yer
Her köşede mutlu sözler
Kırların yeşilliği, çiçeklerin kokusu kadar güzel
Çünkü benim şehrim İzmir gibi bir yer…

Derin Taş

Yağız Cemal Demir, 12 yaş

Resim: Yağız Cemal Demir

Gelecekte çevre dostu şehir dendiğinde ilk aklıma gelen yeşilin bol olduğu, fosil yakıtlarının olmadığı, ulaşımın yeşil enerji ile sağlanabildiği biyolojik çeşitliliğin olduğu bir şehir.

Geleceğin şehirleri elektrikli taşıma, paylaşımlı yollar, bisiklet yolları ve yaya dostu alanlar gibi çeşitli ulaşım seçenekleri şehir içi ulaşımı çevre dostu ve etkili hale getirecektir. Şu an bulunduğumuz şehirde elektrikli otobüs ulaşımı kullanılmaktadır.
Bazı bölgelerde bulunan paylaşımlı yolların artırılması. İnsanların işe, okula giderken yeşil bir parkın içinden yürüyerek geçtiğini düşünün. Temiz hava ve kuş sesleri eşliğinde çok güzel olmaz mı? Yaya dostu ve bisiklet kullanımının artırıldığı şehir merkezleri sayesinde insanlar hem daha sağlıklı yaşam sürer hem de çevreyi korur.

İnsanların yaşadıkları alanların geleceği hakkında söz sahibi olmaları gerekir. Bir parkın nasıl görüneceğine mahalle sakinlerinin karar vermesi sadece alanı güzelleştirmekle kalmaz aynı zamanda toplumsal bağları güçlendirir.

Geleceğin şehirlerinde binaların çatı ve duvarlarında yeşil alanlar görmeye başlayacağız, yeşil çatılar, dikey bahçeler, güneş panelleri, rüzgâr türbinleri gibi sistemlerle donatılan binalar şehrin hava kirlilik oranını azaltacaktır.

Kendi gittiğim kurs merkezi (Karabağlar Belediyesi'ne ait olan KARBEM) enerji ihtiyacını güneş panelleri sayesinde sağlamaktadır. Bu tür binaların arttığını görmek güzel olacak. Bu dönüşüm için zorunlu uygulamalar olmalı.

Çevre bilinci eğitimleri zorunlu hale getirilmeli.

Plastik kullanımı azaltılmalı. İnsanların evlerindeki ve iş yerlerindeki atıkları uygun konteynerler aracılığı ile ayrıştırarak atmaları zorunlu ve cezalı hale getirilmeli.
Şehirde atık ürünler kullanılarak oluşturulabilecek bilim atölyeleri kurulmalı. Çocuklar malzemelerini evden temin ederek bu atölyelere götürmeli.

Yeşil alanlar oluşturulurak her bir evin belirli miktarda ağaç dikmesi zorunlu olmalı. Hatta bence dikilen ağaçların bir kısmının meyve veren türlerden olması gerekir.

Geleceğin çevre dostu şehirleri çevreyi korumakla kalmayacak aynı zamanda yaşam kalitesini de arttıracak, akıllı teknolojiler, yeşil binalar, çevre dostu ulaşım geniş yeşil alanlar ile şekillenen şehirler gelecek nesiller için daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir dünya sunacak.

Geleceğin mimarı olarak görülen bizlerin gelecekteki şehir uygulamalarında söz sahibi olduğu "Çocuk Dostu Şehir" kavramı ön planda olmalıdır.

Ufuk Avrupa* Proje Çağrısı:
İklim Nötr ve Akıllı Şehirler Misyonu

Kimlik	**HORIZON-MISS-2024-CIT-01**
Tahmini Bütçe	**90 Milyon Euro**
Başvuru Açılış Tarihi	**17 Eylül 2024**
Son Başvuru Tarihi	**16 Ocak 2025**

Hazırlayan **Ferhat Yıldız**

Bu çağrı kapsamında iklim nötr kentler oluşturma hedefiyle dört ana başlıkta projeler desteklenecektir:

- İklim Nötrlüğe Uygun Kentsel Alanların Yeniden Düşünülmesi
- Sıfır Kirlilik Şehirleri
- Mobilite Yönetim Planları ve Davranış Değişimi
- Kent Çevresi Alanların İklim Nötrlüğe Geçişi

Hedefler ve Beklenen Sonuçlar

Projelerin;

- İklim nötr şehir hedeflerine katkı sağlaması
- Akıllı, sürdürülebilir kentsel planlama çözümleri sunması
- Kirliliğin azaltılması ve halk sağlığının iyileştirilmesine yönelik yenilikçi çözümler geliştirmesi
- Davranış değişikliklerini teşvik ederek sürdürülebilir hareketliliği artırması

beklenmektedir.

HORIZON-MISS-2024-CIT-01-01: İklim Nötrlüğe Uygun Kentsel Alanların Yeniden Düşünülmesi

Amaç

Kentsel alanların tasarımı, yönetimi ve kullanımı konusunda yenilikçi sürdürülebilir ve iklim nötr çözümler geliştirerek yeniden oluşturmak

Öne Çıkan Hedefler

- Akıllı ve sürdürülebilir mobilite ve enerji altyapılarını entegre etmek.
- Kısıtlı kentsel alanların enerji ve mobilite ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeniden tahsis etmek.
- Hava kalitesinin iyileştirilmesi, kirlilik ve ısı adalarının azaltmak.
- Aktif ulaşım modlarının (yaya, bisiklet) artırılmasıyla şehirlerin yaşanabilirliğinin geliştirmek.
- Kamusal alanlarda kirliliği ve ısı etkisini azaltmak.
- Yeşil altyapılar ve "15 dakikalık şehir" konseptini hayata geçirmek.

Müdahale Alanları

Başvurular, iki müdahale alanını ele almalıdır.

Alan Tahsisi ve Altyapı Yeniden Tasarımı: Sürdürülebilir ulaşım araçlarına öncelik verilmesi, enerji sistem entegrasyonu ve alanların çok amaçlı kullanımı.
Dinamik Kaldırım Kenarı Yönetimi: Dijital araçlarla kaldırım kenarlarının esnek kullanımı, yolcu ve yük taşıma alanlarının optimize edilmesi.

Pilot Çalışmalar

- En az 3 farklı şehirde çözümler test edilmeli; projeye 3 takipçi şehir dahil edilmelidir.

- Katılımcı yaklaşımla yerel yönetimler, özel sektör, vatandaşlar ve diğer paydaşlar dahil edilmelidir.

HORIZON-MISS-2024-CIT-01-02: Sıfır Kirlilik Şehirleri

Amaç

Kirlilik maruziyetinin değerlendirilmesi, sağlık etkilerinin analiz edilmesi ve yenilikçi yerel çözümler geliştirilmesine odaklanılarak hava, su, toprak ve gürültü kirliliğinin halk sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak

Beklenen Çıktılar

- Kirliliğin etkilerini değerlendirmek için hassas ölçüm yöntemleri

- Sosyo-ekonomik eşitsizliklere bağlı olarak maruziyet analizleri

- Kırılgan gruplar üzerindeki kirlilik etkilerinin tespiti ve karşılaştırmalı sağlık değerlendirmeleri

- Kirlilik azaltma stratejileri ve başarılı örneklerin çoğaltılması

Pilot Çalışmalar

En az 2 şehirde projeler gerçekleştirilmelidir (AB İklim Nötr Akıllı Şehirler Misyonu'na dahil şehirleri hedeflemelidir). Projeler, yerel yönetimlere hızlıca uygulanabilir araçlar ve yöntemler geliştirmeli ve halkın katılımını artırmak için davranış değişikliğine odaklanmalıdır. Ayrıca, Cities Mission Platformu ve diğer AB girişimleriyle iş birliği yapılması gereklidir.

HORIZON-MISS-2024-CIT-01-03: Mobilite Yönetim Planları ve Davranış Değişimi

Amaç

Sürdürülebilir ulaşım çözümlerini teşvik etmek ve yaygınlaştırmak amacıyla bireylerin günlük ulaşım alışkanlıklarını davranışsal çözümler tasarlayarak değiştirmek

Beklenen Çıktılar

- Davranışsal değişiklikleri teşvik eden ulaşım planları
- Sürdürülebilir ulaşım yönetimi planlarının uygulanmasını engelleyen zorlukların ve fırsatların belirlenmesi
- Yaya, bisiklet, toplu taşıma ve elektrikli araç kullanımının artırılması
- Sürdürülebilir ulaşım politikalarını destekleyecek rehberler ve politika önerileri oluşturulması.
- Özel ve kamu sektörü için rehberler ve politika önerileri geliştirmek

Hedef Kitle

Okullar, üniversiteler, sağlık tesisleri ve büyük organizasyonlar

HORIZON-MISS-2024-CIT-01-04: Kent Çevresi Alanların İklim Nötrlüğe Geçişi

Amaç

Şehirlerin çevresindeki kentsel alanların sürdürülebilir ve iklim nötr hale getirmek.

Beklenen Çıktılar

Mobilite: Toplu taşıma çözümleri ile hava kalitesinin iyileştirilmesi

Enerji: Yerel enerji topluluklarının ve yenilenebilir enerji altyapılarının oluşturulması

Sanayi: Sıfır emisyon teknolojilerinin uygulanması ve enerji verimliliğinin artırılması

Yönetişim: Yerel yönetimlerin kapasite geliştirmesi ve politika entegrasyonu

Projeler iki ana alanda çözümler geliştirmelidir. (Mobilite ve Ulaşım, Enerji ve Sanayi)

Pilot Çalışmalar

En az 3 lider şehirde ve 3 takipçi şehirde yenilikçi çözümler test edilmelidir.

Başvuru Şartları ve Beklentiler

- Projelerde çok disiplinli ve sektörler arası iş birlikleri kurmak esastır (yerel yönetimler, STK'lar, özel sektör vb.).
- Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler disiplinlerinin katkısı sağlanmalıdır.
- Projeler dijital araçlardan (Yerel Dijital İkizler, Akıllı Şehir Veri Alanları) faydalanmalıdır.
- Projelerde yaşam laboratuvarları oluşturularak çözümler gerçek hayatta test edilmelidir.

** [Horizon Europe]*

DARAJA:
Risk Farkındalığını Geliştirmek için Ortak Hareket

Yer	**Nairobi**
Tarih	**2018 - devam ediyor**
Aktörler	**Belediye, Merkezi Hükümet, Ulusüstü ve Hükümetlerarası Kurumlar, Özel Sektör, Sivil Toplum Kuruluşları, Hayır Kurumları, Toplum ve Vatandaş Grupları**
*SKH**	**1-3-9-10-11-13-16**
Ödül	**2024, World Habitat Awards, Bronz Ödül**
Metin ve fotoğraflar	**Urban Sustainibility Exchange resmi sitesi**
Hazırlayan	**Damla Elif Başkurt**

DARAJA, Küresel Güney'deki kentsel bölgeler için, özellikle Doğu Afrika'daki gayri resmi yerleşimlerde yaşayan toplululuklara yönelik bir erken uyarı hava durumu ve iklim bilgi sistemi sağlar. Bu proje, Resurgence ve Kenya ile Tanzanya'daki proje ortakları tarafından yürütülmektedir. Proje, verileri kullanarak meteorologlara ve şehir planlamacılara iklim hazırlığında bilinçli kararlar almaları konusunda yardımcı olur. Ayrıca, toplulukların hazırlık yapmalarını sağlayan erişilebilir, ihtiyaçlara özel hava durumu uyarılarını ve buna yönelik eylem planlarını bir araya getirir. DARAJA, hava

Urban Sustainibility Exchange resmi sitesi

durumu tahmin hizmetlerindeki eksiklikleri başarıyla belirlemiş ve bu boşlukları gidermek için yerel yönetimlerden merkezi yönetimlere, uluslararası kuruluşlardan özel sektöre, sivil toplum kuruluşlarından topluluklara kadar geniş bir paydaş ağıyla iş birliği yapmıştır.

Projenin üç ana hedefi vardır:

- Gayri resmi yerleşimlerde yaşayan toplulukların iklimle ilgili risklere karşı dirençlerini artırmak
- Kent ve yerleşim düzeyinde yeni planlama kararlarını bilgilendirmek için güvenilir, ortak üretilmiş ve erişilebilir iklim bilgileri sağlamak
- Düşük gelirli kent sakinleri tarafından bu bilgilerin daha yaygın ve etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak

Projede kullanılan yöntemler, topluluk katılımına, mevcut altyapıların güçlendirilmesine ve yerel ihtiyaçlara göre özelleştirilmiş çözümler geliştirmeye dayanmaktadır.

Çeşitli Paydaşları Bir Araya Getirme (Ağ Oluşturma)

DARAJA, kentsel savunmasız topluluklar, ulusal hava durumu ajansları, afet yönetim kurumları, altyapı operatörleri, medya kuruluşları, telekom şirketleri ve okulları bir bilgi paylaşım ağı içinde birleştirir.

Urban Sustainibility Exchange resmi internet sitesi

Toplumla Birlikte Tasarım (Katılımcı Süreçler)

Hava durumu tahmin hizmetleri, proje bölgelerindeki medya, topluluk üyeleri ve kent yetkilileriyle yapılan atölye çalışmalarıyla tasarlanmıştır.

Yerelleştirme

Hizmetler, toplulukların ihtiyaçlarına göre özelleştirilir. Yerel liderler hava durumu tahminlerini yorumlama konusunda eğitilerek toplulüklarına basit ve anlaşılır şekilde aktarmaları hedeflenmiştir.

Dirençlilik Eylemleri

DARAJA, yalnızca bilgi sağlamayı değil, aynı zamanda davranış değişikliği teşvik ederek toplulukların hazırlık yapmasını amaçlar.

Faaliyetler ve Başarılar

- 980.000'den fazla kişiye eyleme geçirilebilir hava durumu bilgisi sunulmuştur.

- 67 kuruluş, medya ortağı ve topluluk lideri projeye dahil edilmiştir.

- Toplum temelli hava durumu tahmin kanalları güçlendirilmiş ve yenileri oluşturulmuştur.

- Kenya'da katılımcıların %76'sı ve Tanzanya'da %81'i aldıkları aksiyonların hane gelirlerini koruduğunu belirtmiştir.

- Kenya'da %300, Tanzanya'da %122 oranında hava tahminlerine dayalı ev onarımlarında artış sağlanmıştır.

- Toplulukların genel dirençliliği ve hazırlık kapasitesi artmıştır.

Santa Ana en Cleta

Yer	**Santa Ana, Costa Rica**
Tarih	**2016 - devam ediyor**
Aktörler	**Belediye, Özel Sektör, Ulaştırma Bakanlığı, Costa Rica Spor Enstitüsü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)**
*SKH**	**3-5-10-11-13-16**
Ödül	**2018, "Guangzhou Award" kısa liste**

Metin ve fotoğraflar	**Urban Sustainibility Exchange resmi sitesi**
Hazırlayan	**Damla Elif Başkurt**

Santa Ana en Cleta, kentin 57.000 sakininin ulaşım ve yol kültürünü dönüştürmeyi hedefleyen, sürdürülebilir hareketlilik ve toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı bir girişimdir. Projenin ilk aşaması, kadınları bisiklet kullanımı konusunda güçlendirmeye odaklanmakta ve bisiklet sürmeyi birincil ulaşım aracı olarak teşvik etmektedir. Bisiklet kullanımının artmasıyla birlikte, Santa Ana en Cleta projesi toplum sağlığı ve güvenliğini artırmayı, kentsel estetiği zenginleştirmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda motorlu araç sürücülerinin tutumlarını değiştirmeyi, yol kullanıcıları arasında daha fazla saygı ve birlik duygusu oluşturmayı ve sokaklarda uyumlu bir yaşamı sağlamayı hedeflemektedir.

Projenin temelleri 2016 yılına dayanıyor. Santa Ana şehrinin Kadın Komisyonu, şehirdeki kadınların %80'inin bakım ekonomisinde çalıştığını ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamak için günlük olarak topluluk içinde birçok yolculuk

Urban Sustainibility Exchange resmi internet sitesi

yaptığını tespit edilmiştir. Bu sebeple planlanan proje, yaya ve bisiklet kullanıcılarına yönelik altyapı eksikliğini gidermeyi amaçlamış, belediye başkanı ve başkan yardımcısının desteğiyle başlatılmıştır. Ancak, bu altyapının oluşturulması büyük yatırımlar gerektireceği için kaynak aranmıştır. Belediye, ulusal düzeyde aktörleri dahil etmekte ve özel sektörle iş birliği yaparak topluma daha geniş kapsamlı bir erişim programı oluşturmayı hedeflemektedir.

Kamu Aktörleri

Ulaştırma Bakanlığı ve Costa Rica Spor Enstitüsü (ICODER), ekonomik destek sağlamaktadır.

Özel Sektör Ortaklıkları

Kirebe ve City Place adlı iki gayrimenkul şirketi ile bir kamu bisiklet sistemi kurma görüşmeleri sürmektedir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)

Teknik eğitimler düzenleyerek belediye personelini, özellikle ulaşım ve hareketlilik konularında çalışanları eğitmiştir.

Projenin Amaçları

- Kadınları güçlendirmek
- Toplulukları güçlendirmek
- Sürdürülebilir hareketlilik sağlamak
- Şehrin karbon ayak izini azaltmak

Faaliyetler ve Başarılar

Çalıştaylar
Projenin başlangıcında bisiklet kullanımı, güvenli seyahat için temel bilgiler, bisiklet seçimi, güvenlik aksesuarları, şehirde sürüş teknikleri ve ilgili yasalar hakkında eğitici ve pratik çalıştaylar düzenlenmiştir.

Güvenli Rotalar Haritası
Bisikletçiler için güvenli ve verimli güzergâhları belirlemek adına bir araç geliştirilmiştir. Bu güzergâhlar okullar, kamu kurumları ve iş yerleri gibi önemli yerlere ulaşımı kapsamaktadır.

Özel Sektör İş Birlikleri
Özel sektörle birlikte, çalışanların işe gidip gelme süreçlerini iyileştirmek için alternatif çözümler sunan bir araç geliştirilmiştir.

Katılımcılık ve Geri Bildirim
Halkın katılımı ve geri bildirimi için elektronik bir anket gerçekleştirilmiş ve halkın aktif hareketlilik altyapısına (paylaşımlı bisiklet sistemi, tabela, bisiklet park yerleri ve kamu alanlarındaki tesisler gibi) olan ihtiyacı ortaya çıkarılmıştır.

Geleceğe Yönelik
Kadınlarla çalışmaya devam edilen projede, çocuklar ve yaşlılar gibi gruplara odaklanarak projeyi genişletmek planlanmaktadır.

Türkiye Belediyeler Birliği:
Yerel Yönetimlerin Güçlü Çatısı

Hazırlayan: **Zarife Kalındamar**

1945 yılında kurulan Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), belediyelerin hak ve menfaatlerini koruyarak yerel yönetimlerin daha etkin ve verimli hizmet sunmalarını sağlamak amacıyla faaliyet göstermeye başlamıştır. 57 yıl boyunca dernek statüsünde hizmet veren Birlik, 2002 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla mahalli idare birliği statüsüne kavuşmuş ve Türkiye'deki tüm belediyeleri tek çatı altında toplamayı hedeflemiştir. 2005 yılında kabul edilen 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ve bu kanuna dayalı olarak hazırlanan Tüzük ile Birlik, ulusal ve uluslararası düzeyde belediyeleri temsil etme yetkisine sahip ve her belediyenin doğal üyesi olduğu tek mahalli idare birliği olmuştur. 10 müdürlüğü bulunan TBB, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, belediyeciliğin gelişmesi ve halkla daha etkili iletişim kurulması adına geniş bir yelpazede faaliyetler yürütmektedir. Birliğin sunduğu hizmetler, hem yerel yönetimlerin kapasitesini artırmayı hem de belediyeler arası işbirliğini güçlendirmeyi hedefler.

Misyon ve Vizyon

TBB'nin misyonu, yerel yönetimlerde açığa çıkmamış ihtiyaçları belirleyip, bu ihtiyaçlara yönelik yenilikçi uygulamalar hayata geçirmektir. Değişime yön veren bir anlayışla, yerel yönetimlerin gelişmesini destekleyen projeler üretir ve belediyelere bu projelerle ilgili rehberlik eder. TBB, yerel yönetimlerin karşılaştığı her türlü sorunu ele alarak, belediyeciliğin daha verimli ve sürdürülebilir bir biçimde geliştirilmesine katkı sağlar.

TBB'nin vizyonu, yerel yönetimler konusunda ulusal ve uluslararası düzeyde izlenen ve takip edilen bir birlik olmaktır. Belediyelerin küresel gelişmelere uyum sağlaması, en iyi uygulamaları benimsemesi ve dünya çapında tanınan projelere imza atması için çalışmalar yapmaktadır.

Birliğin hizmet alanları arasında temsil, işbirlikleri ve üyelikler, hak ve menfaat koruma, mevzuat, rehberlik ve danışmanlık, eğitim ve çalışma ziyaretleri, e-belediyecilik ve dijitalleşme, proje destekleri ile fon ve krediler, AB uyum süreci, akademik çalışmalar ile Ar-Ge ve yayın, sosyal sorumluluk projeleri ve belediye arası işbirlikleri, ayni nakdi yardım/konaklama vb. imkanlar bulunmaktadır.

Stratejik Belgeden Bir Kesit: Tema ve Amaçlar

Haklar
Belediyelerin haklarını savunmak

Sürdürülebilirlik ve Yenilikçilik
Yerel ölçekte sürdürülebilir ve yenilikçi hizmet modelleri geliştirmek

İşbirliği ve Eşgüdüm
Küresel-ulusal düzeyde işbirliği ve eşgüdümü teşvik ederek güçlendirmek

Toplumsal ve Ekolojik Destekler
Toplumsal ve ekolojik değerler üzerine kurulu hizmetler geliştirmek

Kurumsal Kapasite ve Yönetim
Kurumsal kapasiteyi güçlendirmek ve sürdürülebilir kurumsal yönetimi tesis etmek
Türkiye Belediyeler Birliği'nin 2025-2029 yılları stratejik planı Ekim 2024'te yayınlanmıştır.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ
UNION OF MUNICIPALITIES OF TÜRKİYE

Kaynak
Türkiye Belediyeler Birliği Resmi İnternet Sitesi

Ulusal Bağımsız Yaşam Konseyi:
Engelli Bireylerin Hakları İçin Güçlü Bir Ses

Hazırlayan: **Zarife Kalındamar**

1982 yılında kurulan Ulusal Bağımsız Yaşam Konseyi (UBYK) [National Council on Independent Living-NCIL], engelli bireylerin kendi yaşamlarını özgürce ve bağımsız bir şekilde sürdürebilmesi için yıllardır mücadele eden, engellilerin kendileri tarafından yönetilen ve uzun yıllardır faaliyette olan en güçlü ulusal örgütlerden biridir. UBYK, yalnızca engelli bireylerin haklarını savunmakla kalmaz, aynı zamanda engelli bireylerin kendi deneyimlerinden ve uzmanlıklarından faydalanarak toplumsal değişime katkı sağlamayı da amaçlar. Birçok farklı engellilik türünü kapsayan, çapraz-engellilik [disabilite] temelli bu hareket, sadece bir hak savunuculuğu değil, aynı zamanda engelli bireylerin toplumdaki tam katılımını sağlamak adına bir kültürel ve felsefi dönüşüm yaratmayı hedefler.

NATIONAL COUNCIL ON INDEPENDENT LIVING

UBYK Vizyonu ve Misyonu

UBYK, engelli bireylerin eşit derecede değer gördüğü, toplumun her alanında aktif olarak yer aldığı ve bağımsız bir şekilde yaşayabildiği bir dünya hayal eder. Bu, yalnızca engelliliğe ilgili mevcut bariyerlerin kaldırılması anlamına gelmez; aynı zamanda engelli bireylerin toplumda etkin bir şekilde yer alabileceği, kendilerini ifade edebileceği ve özgürce karar verebileceği bir toplumsal yapının inşasıdır. UBYK'nin misyonu, engelli bireylerin bağımsız yaşamlarını savunmak ve haklarını ilerletmektir. Engelli bireylerin toplumda tam anlamıyla yer alabilmesi için gereken yasaların değiştirilmesi, mevcut engellerin kaldırılması ve toplumsal fırsatların artırılması için çalışmalar yürütülmektedir. UBYK, engelli bireylerin kendi hakları hakkında söz sahibi olduğu bir örgütlenme modelini benimsemektedir.

UBYK Faaliyetleri ve Hedefleri

UBYK'nin yürüttüğü çalışmalar, yalnızca engelli bireylerin toplumsal hayatta daha fazla yer almasını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda onların bağımsız yaşamlarını güvence altına almak için gereken tüm politik ve sosyal değişimleri savunur. Bunun için üç temel amaca odaklanır: Bağımsız yaşamı desteklemek, ulusal savunuculuk yapmak, engelli haklarını güçlendirmek.

Komiteler

Savunuculuk ve Kamu Politikası Komitesi
UBYK'nin stratejik hedeflerini belirleyerek, engelli bireylerin haklarını savunmaya yönelik ulusal politikalara katkı sağlar.

ADA Sivil Haklar Komitesi
Engelli bireylerin Amerikan Engellilik Yasası (ADA) kapsamındaki haklarını savunur.

Sağlık Hizmetleri Komitesi
Engelli bireylerin sağlık hizmetlerine eşit erişimini sağlamaya yönelik çalışmalar yürütür.

Konut Komitesi
Engelli bireylerin erişilebilir, bağımsız yaşam alanlarına sahip olmalarını sağlamak için konut politikalarını iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapar.

Ulaşım Komitesi
Engelli bireylerin ulaşım hizmetlerine eşit erişimini sağlamak için ulaşım politikalarını şekillendirir.

Engellilik ve Afet Komitesi
Afet durumlarında engelli bireylerin yaşadığı zorlukları ve bu zorlukların üstesinden gelmek için geliştirilmesi gereken stratejileri ele alır.

Bağımsız Yaşam Merkezleri nedir?

Bağımsız Yaşam Merkezleri (BYM) [Centers for Independent Living - CILs], engelli bireyler tarafından tasarlanan ve yönetilen, toplum temelli, engellilik türlerine bakılmaksızın herkesin yararlanabileceği, kar amacı gütmeyen organizasyonlardır. BYM'ler, benzersiz bir şekilde, tüketici kontrolü felsefesine dayalı olarak çalışır. Bu felsefe, tüm engelli bireylerin, kendi ihtiyaçlarını en iyi şekilde anlayan ve bu doğrultuda karar veren kişiler olduklarını anlayışına dayanır. Bu organizasyonlar, engelli bireylerin doğrudan yönettiği ve çalıştığı yerlerdir.

Bağımsız Yaşam Hareketi Kurumsuzlaştırma Süreci (1960'lar)

1960'lı yıllarda, önemli engellilikleri olan bazı bireyler, bakım evleri ve diğer kurumlar gibi kapalı ortamlarından serbest bırakıldılar. Bu durum, engelli bireylerin bağımsız bir yaşam sürme fırsatını, hatta zorunluluğunu ilk kez ortaya koydu. O günden sonra, engelli bireyler için özgürlük mücadelesi bir kültür, topluluk ve hareket haline geldi.

İlk Özgürlük Tadımı

Bağımsız yaşam, aynı dönemde, dünya çapında sivil haklar hareketleriyle paralel bir şekilde gelişmeye başladı. Engelli bireylerin liderleri, insan haklarının ve sivil özgürlüklerin yalnızca bunlar için mücadele ederek kazanılabileceğini fark etmeye başladılar.

Bağımsız Yaşam Merkezlerinin Kuruluşu

Engelli bireyler tarafından kurulan ve onların çıkarlarını savunan organizasyonlar olarak ortaya çıktı. Bu merkezler, engelli bireylerin kendi yaşamları üzerinde kontrol sahibi olmaları gerektiğine inanan bir anlayışa dayalı olarak, güçlenmeleri ve bağımsız yaşamlarını sürdürmeleri için destek, savunuculuk ve bilgi sunmaktadır.

Bağımsız Yaşam Aktivistlerinin Direnişi

Bağımsız yaşam aktivistleri, Amerikan tarihindeki en cesur sivil haklar eylemlerine imza atmışlardır. Bu eylemlerden en dikkat çekeni, bir federal binanın en uzun süreli işgaliydi. Bu protesto, engelli bireylerin federal hibe programlarında ayrımcılığa uğramamalarına yönelik düzenlemelerin kabul edilmesini sağladı. Bağımsız yaşam felsefesi yayıldıkça, engelli hakları hareketi kapsamlı bir engelli hakları yasasının (ADA) yürürlüğe girmesini sağladı.

Bugün ve Gelecek

Bugün, Bağımsız Yaşam Merkezleri, engelli bireylerin haklarının korunması için mücadele etmeye devam etmektedir. Amerikan Engelliler Yasası kabul edilse de, engelli bireyler hâlâ bu yasanın etkin bir şekilde uygulanabilmesi için topluluk desteğine ihtiyaç duymaktadır.

Karşıt Güçler ve Çıkar Grupları

Bağımsız Yaşam Merkezleri, birçok güçlü karşıt görüş ve kar amacı gütmeyen lobilerin engellemeleriyle mücadele etmektedir. Bu lobiler özellikle kâr amacı gütmeyen sektörlerde yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte, UBYK), kuruluşunun ilk günlerinde belirlediği topluluk değerleri ve birlik duygusunu korumaya ve sürdürmeye kararlıdır.

Bağımsız Yaşam Felsefesi ve Kültürü

Bağımsız Yaşam Hareketi, engelliliği bireysel bir eksiklik değil, toplumun yarattığı engellerin sonucu olarak görür. Bu yaklaşım, engelli bireylerin yaşamlarına dair en iyi karar vericiler olduğunu ve eşit haklara sahip olmayı talep ettiklerini savunur. Geleneksel Tıbbi Model'in aksine, engelliliği bir bozukluk değil, toplumdaki fiziksel ve tutumsal engellerin yarattığı bir durum olarak ele alır. Sorunun bireyde değil, toplumda olduğunu vurgular.

Kaynak

Ulusal Bağımsız Yaşam Konseyi Resmi İnternet Sitesi

Sayılarla:
Sağlık ve Mutluluk

Pınar Okyay, Prof. Dr.
İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı

Yeni bir yıla girerken hepimizin sözlerinde, yazılarında en önemli iki dilek var: sağlık ve mutluluk.

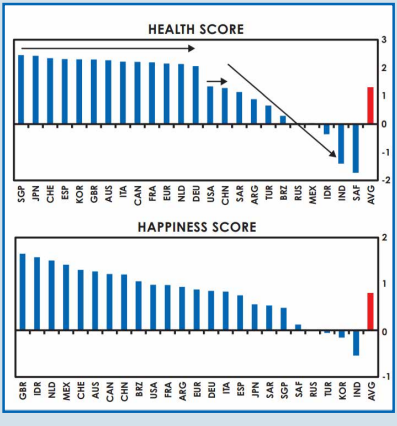
Peki, 2024'ü geride bırakıp, 2025'e geçerken ne durumdayız?

Her iki kavramı da değerlendirmek, ölçmek pek kolay olmasa da, birkaç değerlendirme mevcut resmi ve ülkemizin yerini ortaya koyabiliyor.

İlk çalışmada ekonomik olarak büyük 24 ülkenin karşılaştırılması yapılmaktadır.[1]

Singapur, Japonya, İsviçre, İspanya ve Kore, yaşam beklentisi, kirliliğe maruz kalma ve cinayet oranları gibi faktörleri göz önünde bulunduran ortalama sağlık ölçümümde en yüksek puanı almıştır.

Özellikle, Çin'nin sağlık verilerinin iyileştiği, artık ABD kadar sağlıklı olduğu ve son on yılda aradaki farkı kapattığı belirtilmektedir.

Türkiye, Sağlık Ölçeğinde Z skoru 0,7 ile 24 ülke içinde 18. sıradadır. Aynı raporda bir de 24 büyük ülkenin mutluluk ölçümleri gösterilmektedir. İngiltere, Endonezya, Hollanda, Meksika ve İsviçre, ankete katılan mutluluk ve düşük intihar oranları gibi ölçümleri içeren mutlulukta en yüksek puanı almaktadır. Çin, ABD'den daha mutlu olarak derecelendirilmektedir.

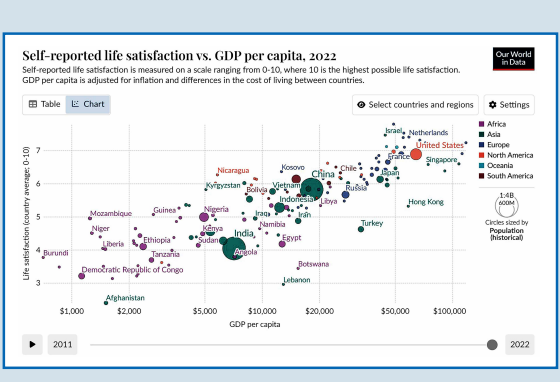
Türkiye, Mutluluk Ölçeğinde Z skoru -0,1 ile 24 ülke içinde 22. sıradadır.

İkinci çalışmada, mutluluğu yaşamdan alınan memnuniyet şeklinde ölçen çalışmalara bakıldığında daha yüksek ortalama ulusal gelire sahip ülkelerin daha yüksek ortalama yaşam memnuniyeti puanlarına sahip olma eğiliminde olduğunu görülmektedir. Aşağıdaki dağılım grafiği bunu göstermektedir.[2]

Düşey eksen Cantril Merdiveninde (10'un mümkün olan en yüksek yaşam memnuniyeti olduğu 0-10 arasında değişen bir ölçek) ulusal ortalama kendi kendine bildirilen yaşam memnuniyetini göstererken, yatay konum satın alma gücü paritesine dayalı kişi başına düşen GSYİH'yi gösterir. Görselleştirmedeki her nokta bir ülkeyi temsil eder. Türkiye'nin skoru 4,6'dır.

Daha zengin ülkeler, demografik özellikler ve diğer ölçülebilir özellikler açısından karşılaştırılabilir olan daha fakir ülkelere göre daha yüksek ortalama kendi kendine bildirilen yaşam memnuniyetine sahip olma eğilimindedir. Bu ilişki diğer faktörleri kontrol etsek bile geçerlidir.

Sonuç olarak,
Yeni yıl dileklerimize sağlık ve mutluluk yanı sıra üçüncü bir dilek olarak "para"yı da eklemek iyi bir fikir gibi görünmektedir.

Kaynak

[1] *DalioRay_Güç Endeksi [Power_Index]*

[2] *"Mutluluk ve Yaşam Memnuniyeti: Kişisel olarak bildirilen yaşam memnuniyeti, insanlar ve ülkeler arasında geniş bir şekilde farklılık göstermektedir. Bu farklılıkları ne açıklamaktadır?". Our World in Data. Şubat 2024.*

Yaşlı Dostu Dünya Nedir?

Hazırlayan: **Zarife Kalındamar**

Yaşlanmak, hayatın doğal bir parçasıdır, ancak nasıl yaşlanacağımız ve bu süreci nasıl deneyimleyeceğimiz, çevremiz ve toplumumuzun bizlere sunduğu olanaklarla doğrudan ilişkilidir. Yaşlı Dostu Dünya kavramı, yaşlanırken keyifle ve sağlıklı bir şekilde hayatı sürdürmek için gerekli koşulları sağlayan bir yaşam alanı yaratmayı amaçlar. Bu, sadece bir fiziksel çevre meselesi değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve kültürel fırsatlar sunan bir toplumsal vizyondur. Kısacası, yaşlı bireylerin sağlıklı, güvenli ve mutlu bir yaşam sürdürebilmesi için tüm dünyada atılacak adımları kapsayan bir harekettir.

Yaşlı Dostu Çevreler: Sağlıklı ve Aktif Yaşlanma İçin İhtiyaç Duyduğumuz Alanlar

Yaşlı dostu bir çevre, yaşlı bireylerin güvenli bir şekilde yaşamaya devam edebileceği, sosyal bağlarını sürdürebileceği, toplumlarına katkı sağlayabileceği ve kişisel gelişimlerini sürdürebileceği bir ortam yaratır. Bu tür bir ortam, yaşlıların bağımsızlıklarını, sağlıklarını ve onurlarını koruyarak yaşamalarını sağlar. Yaşlı bireyler, bu tür bir çevrenin yaratılması

Age-friendly World

World Health Organization

konusunda en değerli bilgiye sahip olan kişilerdir, çünkü neye ihtiyaç duyduklarını en iyi onlar bilir. Bu nedenle, yaşlı dostu bir dünya yaratma çabasında, yaşlılar merkezde yer alır.

Dünya genelinde, yaşlanan nüfusun artmasıyla birlikte şehirler ve topluluklar, yaşlıların daha fazla yaşadığı yerler haline gelmektedir. Şehirler ve topluluklardaki fiziksel ve sosyal çevreler, yaşlanma deneyimimizi ve yaşlanma sürecinde karşılaştığımız fırsatları büyük ölçüde şekillendirir. Ancak, dünya çapında birçok şehir ve topluluk, bu süreci daha yaşlı dostu hale getirmek için çeşitli adımlar atmaktadır. Bu, yaşlıların topluma katılımını teşvik ederken aynı zamanda sağlıklı ve aktif bir şekilde yaşlanmalarını sağlayan çevrelerin oluşturulmasını hedefler.

Yaşlı Dostu Bir Dünya Mümkün Müdür?

Evet, yaşlı dostu bir dünya mümkündür. Ve bu dünya, hep birlikte, toplumdan topluma, şehirden şehre, bölgeden bölgeye inşa edilecektir. Yaşlı Dostu Kentler [Age-Friendly Cities], bu vizyonu desteklemek için kurulmuş bir platformdur. Bu site, dünya genelindeki insanlar ve organizasyonlar için bir öğrenme alanı sunar, deneyimlerin paylaşıldığı ve karşılıklı olarak bilgilendirici bir topluluk oluşturur. Yaşlı dostu dünyayı oluşturma sürecinde herkesin rolü vardır, çünkü bu bir kolektif çaba gerektirir.

Yaşlı Dostu Kentler ve Topluluklar Küresel Ağı

Yaşlı dostu bir dünya yaratma yolunda atılan en önemli adımlardan biri de, 2010 yılında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından kurulan Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı'dır. Bu ağ, dünya çapında şehirleri, toplulukları ve organizasyonları bir araya getirerek, yaşlanmayı daha sağlıklı ve aktif bir hale getirebilmek için birlikte hareket etmeyi amaçlamaktadır.

Ağ, küresel nüfus yaşlanması ve hızlı kentleşme gibi dünya çapındaki sorunlara yanıt olarak ortaya çıkmıştır. Yerel düzeyde yaşlıların topluma tam

katılımını sağlamak ve sağlıklı yaşlanmayı desteklemek için çözümler geliştirmeye odaklanır. Ağın misyonu, şehirlerin ve toplulukların giderek daha yaşlı dostu hale gelmesini teşvik etmek ve bu süreci desteklemektir. Bu amaçlarla belirlediği hedefler şunlardır:Yaşlanmaya dair neler yapılabileceğini ve nasıl yapılabileceğini göstererek değişimi ilham verici şekilde başlatmak. Dünya çapındaki şehirleri ve toplulukları bir araya getirerek, bilgi ve deneyim paylaşımını kolaylaştırmak.

Şehirler ve topluluklar için yenilikçi ve kanıta dayalı çözümler geliştirmelerine yardımcı olmak.

Bu ağda yer alan üyelik, bir şehir ya da topluluğun "yaşlı dostu" olduğu anlamına gelmez. Ancak bu üyelik, şehirlerin yaşlılarının ihtiyaçlarını dinleme, yaşlı dostu olup olmadıklarını değerlendirme ve yaşlılarla işbirliği yaparak çevrelerini geliştirme taahhüdünü simgeler. Ayrıca bu ağ üyeleri, diğer şehirler ve topluluklarla deneyimlerini, başarılarını ve derslerini paylaşmayı taahhüt ederler.

Bugün itibarıyla DSÖ Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı, 60 ülkede 1705 şehri ve topluluğu kapsamakta ve dünya genelinde 330 milyondan fazla insanı etkilemektedir.

Kaynak

DSÖ Yaşlı Dostu Kent resmi internet sitesi

Bandırma Belediyesi Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı'nı Tamamladı

Bandırma Belediyesi, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre yaratmak amacıyla başladığı çalışmalardan biri olan Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SECAP) çalışmasını en kısa sürede hazırlayan belediye oldu.

Bandırma Belediyesi, Avrupa Birliği'nin desteklediği Batı Balkanlar ve Türkiye'deki Belediye Başkanları Sözleşmesi Projesi (EU4ETTR) kapsamında önemli bir adım atarak Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SECAP) sürecini başlattı ve başarıyla tamamladı. MGLP4 platformuna katılım sağlayarak bu süreci başlatan belediye, SECAP planını kendi çalışanlarından oluşan proje ekibi ve MGLP4 proje ekibinin uzman desteği ile sadece üç ay gibi kısa bir sürede tamamladı.

Bandırma Belediyesi hazırlamış olduğu eylem planı ile sorumluluk ve yetki alanı kapsamında 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını %40 azaltmayı, 2050 yılına kadar ise %100 azaltarak karbon nötr bir şehir olmayı hedefliyor.

Bu hedeflere;
. Konutlarda yenilenebilir enerji sistemlerinin yaygınlaştırılması,
. şehir içi ulaşımda elektrikli araçların kullanımı,
. belediye hizmet binalarında yenilenebilir enerji sistemlerinin kullanılması,
. atık yönetimi ve geri dönüşümün etkin şekilde yapılması,
. başta çocuklar olmak üzere tüm toplumda çevre duyarlılığı yaratmak üzere farkındalık çalışmalarının yapılması,
gibi eylemler ile ulaşılması planlanlanıyor.

Bu önemli başarı, Kahire'de düzenlenen VVUF12 Dünya Kent Forumu'nda tanıtılmaya layık görüldü. Forumda, tüm dünyadan belediye başkanları ve kent yöneticileri yer aldı. Forumda yapılan sunumda Bandırma'nın bu süreci nasıl başarıyla tamamladığını, iyi uygulamaları ve hazırlık sürecini katılımcılara aktardı. Sunum sırasında, Bandırma Belediyesi'nin enerji yönetimi ve iklim eylemi konusundaki kararlılığına dair detaylı bilgiler paylaşıldı.

Bandırma Belediyesi, uluslararası alanda önemli bir başarıya imza atarken, AB birliği ve uluslararası projeler için büyük bir adım atmış oldu. Ayrıca projenin tamamlanmasında ve önemli bağlantıların kurulmasında destek olan EU4ETTR Proje Takım Lideri Daiva Matoniene'nin davetleriyle Litvanya da ilgili kurumlar ile çalışma ziyareti gerçekleştirildi. Bu ziyaret sonucunda Litvanya'daki kurumlarla iş birliği yapılması konusunda mutabakat sağlandı.

Gelecek yıllarda SECAP'in uygulama alanı olan uyum ve azaltım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesiyle iklim değişikliği ile mücadele ve daha sağlıklı bir çevre için çalışmalar devam edecek.

Subaşı Bilecik'i Temsil Etti

Belediye Başkanı Melek Mızrak Subaşı, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda düzenlenen toplantıda Bilecik'i temsil etti.

Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleştirilen ve Marmara Belediyeler Birliği üyesi birçok belediye başkanının katıldığı zirveye Başkan Subaşı da katılarak Bilecik için yapılabilecek konuları görüştü.

Marmara Belediyeler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Bozbey'in de katıldığı zirvede Başkan Subaşı, Bilecik'in şu ana kadar birikmiş birçok sorununa çözüm arayışında bulundu.

Başkan Subaşı Bakan Yardımcısı Fatma Varank ile AVM Konusunu Çözüme Kavuşturmak İçin Bir Araya Geldi

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı Fatma Varank, Marmara Belediyeler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Bozbey, birçok il ve büyükşehir belediye başkanının da katıldığı zirveye Marmara Belediyeler Birliği Encümen Üyesi olarak katılan Başkan Subaşı, programda birçok önemli isim ile bir araya geldi.

Başkan Subaşı, Bakan Yardımcısı Fatma Varank ile bir araya geldiği buluşmada, şehir merkezinde yapılan ve bir türlü hizmete giremeyen AVM hakkında da gerekli çözümün sağlanması için görüştü.

BİLECİK BELEDİYESİ'NİN ÇEVRE VE İKLİM EYLEMİNE ÖNCÜLÜK EDEN ÖRNEK PROJELERİNİ ANLATTI

Marmara Belediyeler Birliği tarafından Bakü'de düzenlenen "İklim Eylemine Öncülük Eden Şehirler: Kentsel Dayanıklılık ve Yenilikçiliğin Güçlendirilmesi" başlıklı panelde konuşma da yapan Başkan Subaşı, 'Yerel İklim Eyleminde Kadın Liderliği: Değişim ve Adaptasyon' üzerine şehrimizde gerçekleştirilen çalışmaları anlattı. Bilecik Belediyesi tarafından çevrenin korunması yanı sıra iklim eylemine öncülük eden projeleri anlatan Başkan Subaşı,

- Bilecik'in 50 yıllık sorunu olan kanalizasyon ve yağmur suyu hattı çalışmasını anlattı.
- Bilecik Belediyesi bütçeleriyle yapılan ve yıllardır atıl halde bekletilen atık su arıtma tesisinin yeniden faaliyete girdiğini anlattı.
- Çevrenin korunması için atık yağ, atık pil toplama ve giysi kumbarası gibi konularda yapılan çalışmaları anlattı.
- Şehir içindeki araçlardan çıkan zararlı gazların azaltılmasına yönelik farkındalık oluşturulması için kilometrelerce uzunluktaki orta refüjlere yapılan lavanta ekimini anlattı.
- Atatürk Ormanı'nda kilometrelerce uzunluktaki yürüyüş yollarında gerçekleştirilen güneş enerji kaynaklı aydınlatma sistemini anlattı.
- Çiftçilere dağıtılan 1.5 milyon adedi aşan fide dağıtımı konularında bilgiler paylaştı.

Giresun Atık Su Arıtma Tesisinde Test Aşamalarına Geçildi

Fuat Köse: **"Şehrimizin En Büyük Sorunlarından Birisi Çözüme Kavuşuyor"**
Avrupa Birliği, Çevre Şehircilik İklim Değişikliği Bakanlığı ve Giresun Belediyesi tarafından finanse edilen Atık Su Arıtma Tesisi Projesi tamamlanmak üzere.

Yüzde 77'si Avrupa Birliği, yüzde 9'u çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yüzde 14'ü ise Giresun Belediyesi tarafından karşılanan 22 Milyon Euro bedelli projede test aşamalarına geçildi. Giresun'un altyapı ve atık su arıtma sorununu kökten çözüme kavuşturacak olan projede test aşamalarının tamamlanmasının ardından tesisin yakın zamanda Giresun Belediyesi'ne teslim edilerek hizmete gireceği bildirildi.

Batlama yolu girişine projelendirilen tesis son sistem teknoloji ve bazı yönleriyle Türkiye'de ilk olacak ve aynı zamanda kendi elektriğini kendisi üretecek. Bilindiği üzere proje arıtma tesisi ve kanal toplama sistemi olarak iki koldan yürütülmüştü.

Giresun Belediye Başkanı Fuat Köse ise, tesiste test aşamalarına geçilmesinin son derece sevindirici olduğunu belirterek: "Şehrimizin en büyük sorunlarından birisi çözüme kavuşuyor. Artık test aşamasına geçilen Atık Su Arıtma Tesisi şehrimizin kanalizasyon sorununu tümden ortadan kaldıracak ve temiz bir çevre gelişecek. Aynı zamanda bu tesisimizle birlikte plajımıza mavi bayrak almaya da hak kazanacağız ve bu bayrağı da plajımıza gururla asacağız. Atık Su Arıtma Tesisi projesinin şehrimize ve bölgemize bir kez daha hayırlı olmasını temenni ediyor, projede emeği geçenlere teşekkürlerimi sunuyorum" şeklinde konuştu.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nden Avrupa Arenasında Yeni Çalışma: Cities@Heart

Avrupa'nın sürdürülebilir, sağlıklı ve kapsayıcı şehirler oluşturma vizyonuna katkı sunan Cities@Heart projesi, yenilikçi şehircilik yaklaşımlarıyla dikkat çeken bir URBACT ağı olarak öne çıkıyor. Proje, şehirleri yalnızca fiziksel mekanlar olarak değil, aynı zamanda insanların birlikte yaşadığı, ürettiği ve dayanışma gösterdiği dinamik alanlar olarak ele alıyor. Bu yaklaşımla, toplumsal uyum, kentsel sağlık, sosyal adalet ve katılım gibi öncelikli konularda çözüm önerileri geliştirmeyi hedefliyor.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Cities@Heart projesinin paydaşlarından biri olarak, şehrin sürdürülebilirlik, sağlık ve sosyal eşitlik konularındaki kararlılığını uluslararası bir zemine taşımış durumda. Belediyenin paydaş olduğu proje önerisi, Avrupa Komisyonu tarafından yapılan değerlendirmede 15 üzerinden tam puan alarak ilk aşamayı başarıyla tamamladı. Bu sonuç, İzmir'in yenilikçi ve katılımcı şehircilik uygulamalarındaki gücünü ve vizyonunu bir kez daha kanıtladı.

Şimdi ise ikinci aşamaya geçildi. Bu aşamada, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin de yer aldığı konsorsiyum, Avrupa Komisyonu tarafından belirlenen sektör ortaklarıyla bir araya gelerek nihai proje önerisini hazırlayacak. İzmir'in uluslararası ölçekte etkili bir rol oynamaya devam etmesi bekleniyor.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Cities@Heart projesindeki başarısı, sadece kentin Avrupa'daki görünürlüğünü artırmakla kalmayıp, aynı zamanda İzmir'in toplumsal refahı ve sürdürülebilir kalkınmayı önceliklendiren vizyonunu da ortaya koyuyor.

Bu çalışma, kentin uluslararası iş birliği projelerinde önemli bir aşamayı geçtiğini bir kez daha teyit ediyor.

Karabağlar Belediyesi'nden Çevre Duyarlılığı Yüksek ve Yenilikçi Bir Çalışma

Karabağlar Belediyesi, çevre duyarlılığı ve yenilenebilir enerji alanındaki projeleriyle sadece kent halkına değil çevreye de sahip çıkıyor. Başkan Kınay liderliğinde doğa dostu, sağlıklı ve dirençli kentlerin temelleri Karabağlar'da atılıyor.

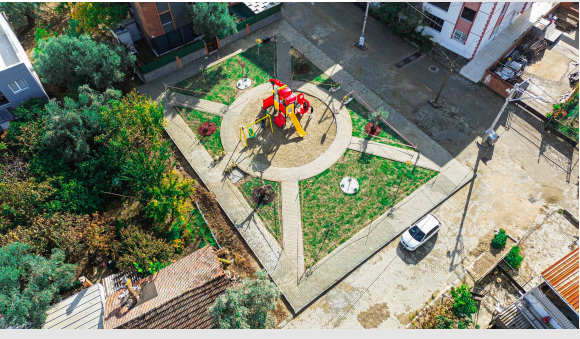
Bu kapsamda Karabağlar Belediyesi, Avrupa Atık Azaltım Haftası kapsamında düzenlenen etkinliklerle, çevre duyarlılığı konusundaki öncülüğünü bir kez daha ortaya koydu.
Karabağlar Belediye Başkanı Helil Kınay, Bozyaka Pazaryeri ve Yunus Emre Pazaryeri'nde gerçekleştirilen "Kompost" etkinliklerinde, çocuklardan yetişkinlere geniş bir katılımcı kitlesiyle buluştu. Başkan Kınay, "Çocuklarımızın çevreye dair verdikleri mesajlar hepimiz için çok değerli. Onların duyarlılığına kulak vererek, Karabağlar'da daha temiz ve sürdürülebilir bir gelecek için çalışıyoruz" dedi.

Küresel İklim ve Enerji Sözleşmesi İçin de Başkan Kınay'a yetki verildi

Bu arada Karabağlar Belediye Meclisi Aralık Ayı toplantısında, Başkan Helil Kınay'a, küresel iklim değişikliğiyle mücadele ve enerji verimliliği konularında farkındalık oluşturmayı hedefleyen Belediye Başkanları İklim ve Enerji Küresel Sözleşmesi ile İklim ve Enerji için Belediye Başkanları Sözleşmesini (Avrupa) imzalaması için yetki verildi. Başkan Kınay, "Sağlıklı ve dirençli kentler yaratmak adına yenilenebilir enerji kaynaklarını teşvik etmek ve bu alanda uluslararası işbirliklerini geliştirmek önemli bir adım olacak. Sağlıklı, güvenli planlaması yapılaşması ve yaşamı ile dönüşen ve kentin asaletini sağlayan bir Karabağlar için tüm paydaşlarımızla katılımcı ve hesap verebilir bir anlayışla çalışıyoruz" diye konuştu.

Kemalpaşa Belediyesi İlçeye Üç Yeni Yeşil Alan Kazandırdı

Kemalpaşa Belediyesi yeşil alanları genişletmek amacıyla Aşağıkızılca Rekreasyon Alanı ve yeni park projelerini hayata geçirdi.

Kemalpaşa Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından belediyenin öz kaynakları kullanılarak tamamlanan Aşağıkızılca Rekreasyon Alanı ve Örnekköy Mahallesi'nde bulunan park vatandaşların hizmetine sunuldu. Her yaş grubuna hitap edecek olan yeni yeşil alanlar, modern donanımları ve sağladığı imkanlar ile Kemalpaşalılara nefes aldırırken, bulundukları bölgenin çehresini değiştirecek. Örnekköy Mahallesi'nde yapımı tamamlanan park 700 metrekarelik bir alanı kapsıyor. Çevre dostu peyzaj çalışmaları ile bölgenin doğal güzelliklerine uyum sağlayan parkta oyun alanı kum zeminin üzerinde yer alıyor. Aşağıkızılca Rekreasyon Alanı ise 5.300 metrekarelik alanda yer alırken, içerisinde yeşil alan, kafeterya, çok amaçlı spor sahası, çocuk parkı, yürüyüş ve bisiklet parkuru gibi sosyal alanlar dikkat çekiyor. Kısa süre içerisinde tamamlanması planlanan bir diğer yeşil alan ise Ören Mahallesi'nde bulunacak. 1250 metrekarelik bir alanda kurulacak olan bu yeşil alanda çocuklar için 110 metrekarelik bir oyun alanı ve kum zemin yer alacak.

Kemalpaşa Belediye Başkanı Mehmet Türkmen, projeler ile ilgili yaptığı açıklamada, "Mahallelerimize kazandırdığımız ve kazandıracağımız bu yeni yeşil alanlarda, hem çocuklarımıza güvenli oyun alanları sunacak hem de mahalle sakinlerimizin dinlenebileceği alanlar oluşturacağız. Belediyemiz, projeleri tamamen kendi personellerimiz ile hayata geçirerek halkımıza en iyi hizmeti sunmayı hedeflemektedir. Modern şehirlerin park ve meydanlarıyla anıldığını biliyor ilçemizde de bu anlayışı hakim kılmaya gayret ediyoruz. Yeni yeşil alanlar Aşağıkızılca, Ören ve Örnekköy sakinlerimize hayırlı olsun" dedi.

Bağımlılıktan İyileşmeye: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Bağımlılıkla Mücadele Çalışmaları

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı bünyesinde alkol, madde ve diğer davranışsal bağımlılık sorunları yaşayan vatandaşlara yönelik 7/24 yatılı rehabilitasyon hizmeti sunmaya devam ediyor.

Belediye 2022 yılından beri yürütmüş olduğu çalışmalar doğrultusunda bağımlılık sorunu yaşayan vatandaşlarımıza yönelik 7/24 hizmet veren toplam 40 kişi kapasiteli 2 merkezde çalışmalarını yürütüyor. Ömür boyu iyilik hali sağlanması planlanan danışanlara 3 aylık rehabilitasyon sürecinde bireysel ve grup psikoterapisi, manevi değerler eğitimi, bağımlılık süreci üzerine hazırlanmış SAMBA (Sigara, Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi Programı), 12 Basamak, Ayık Yaşam eğitim programları ve sosyal aktiviteler gibi hizmetler sunuluyor.

Danışanlarımızın ve ailelerinin Sosyal Destek kapsamında maddi her türlü ihityaçları da karşılanıyor. Danışanlarımızın rehabilitasyon süreci içerisinde iyileşme motivasyonlarını kaybetmemeleri için bağımlılıktan doğan yasal süreçleri ve diğer sağlık problemleri de takip ediliyor. Mezuniyet olarak adlandırdığımız 3 aylık sürecin sonunda danışanlarımıza istihdam konusunda destek olunuyor. Ayrıca danışanlarımızın ailelerine yönelik psiko-eğitim ve danışmanlık hizmeti verilerek bağımlılıkla mücadelede etkin baş etme becerileri kazandırılıyor. Bugüne kadar 325 kişi bu hizmetten yararlanmış olup, 97 kişi rehabilitasyon sürecini başarı ile tamamlamıştır. Diğer danışanların da takip süreçleri devam ediyor.

Bağımlılık gibi topyekün mücadele gerektiren bir alanda sosyal belediyecilik anlayışıyla yürüttüğümüz bu çalışma çarpan etkisi ile birlikte sadece bireyi ve ailesini değil suç oranını azaltarak toplumun huzur seviyesini de artırmayı hedefliyor. Bu hizmetin daha fazla kişiye ulaşmasını hedeflemekle birlikte oluşturduğumuz rehabilitasyon programının diğer kamu kurum ve kuruluşlarına örnek teşkil etmesini de amaçlıyoruz.

Kütahya Belediyesi'nden Sıfır Atık ve Yeşil Enerji Konusunda Çalışmalar

Kütahya Belediyesi, çevre koruma ve sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda önemli projelere imza atarak, çevre dostu bir şehir olma yolunda emin adımlarla ilerliyor. 2024 yılında, sıfır atık yönetim sistemi kapsamında 250'ye yakın ambalaj atığı sepeti, 19 mobil atık getirme merkezi ve 67 bayat ekmek kumbarası ile toplamda 10.961 kg atık geri dönüşüme kazandırıldı. 13 farklı türde atığın kabul edildiği 1. Sınıf Atık Getirme Merkezi ve belediye binası önünde hizmet veren Sıfır Atık Marketi ile geri dönüşüm faaliyetleri daha erişilebilir hale getirildi.

Üç güneş enerji santralimizle doğal kaynaklar verimli bir şekilde değerlendirilirken, Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SEİEP) çalışmalarıyla sera gazı azaltım ve uyum planları hazırlanıyor. Belediye tarafından yeşil enerji kaynaklarının artırılması için yoğun mesai harcanırken, okullarda ve sosyo-kültür merkezlerinde düzenli olarak sıfır atık eğitimleri verilerek, toplumsal farkındalık oluşturuluyor.

Dünya Çevre Günü, Uluslararası Sıfır Atık Günü ve Milli Ağaçlandırma Günü gibi özel günlerde gerçekleştirilen faaliyetler ile bilinç düzeyi artırılıyor. E-belediyecilik anlayışıyla şehrin atık getirme noktalarının haritası vatandaşlarımızla paylaşılarak, sürdürülebilir bir yaşam kültürünün yaygınlaştırılmasına katkı sağlanıyor.

Hayata geçirilen projelerle, atık yönetim süreçlerinde çevre ve insan sağlığını önceliklendiren çalışmalar artarak devam ediyor.

Lüleburgaz Belediyesi'nin Ek Gıda ve Bez Desteği Sürüyor

Lüleburgaz Belediyesi, "Önce anne sütü, önce aşı" diyerek dayanışmanın en güzel örneğini uyguladığı Ek Gıda ve Bez Desteği programı ile ihtiyaç sahibi aileler ve bebeklerinin yanında olmayı sürdürüyor. Program kapsamında ayda yaklaşık 200 ihtiyaç sahibi aileye destek veriliyor.

Lüleburgaz Belediyesi'nin 2021 yılı sonunda başlattığı "Ek Gıda ve Bez Desteği" programı bugüne kadar yüzlerce aileye ulaştı.

"Önce Anne Sütü Önce Aşı" sloganıyla dayanışmanın güzel örneklerinden birinin hayata geçirildiği program kapsamında Lüleburgaz Belediyesi, ihtiyaç sahibi aileler ve bebeklerinin yanında olmayı sürdürüyor.

Ek Gıda, Bez, Un ve Yağ

Lüleburgaz Belediyesi, sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda ihtiyaç sahibi ailelere ek gıda, bez, un ve ayçiçek yağı dağıtımı gerçekleştiriyor.

Lüleburgaz Yıldızları Sanat Akademisi'nde bulunan Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'ne başvuru yapan ve sosyal hizmet uzmanlarınca adreslerde yapılan değerlendirmenin ardından belirlenen ihtiyaç sahibi aileler, Ekin Atölyesi'nde bulunan Sosyal Market'ten yardımlarını alabiliyor.

Her Ay Yaklaşık 200 Aileye Destek

Bu kapsamda Lüleburgaz Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'ne bağlı Sosyal Market'ten her ay yaklaşık 200 aile, ihtiyaçları doğrultusunda ek gıda, bez, un ve yağ desteği alıyor.

Sosyal yardımlar kapsamında 2 yaşına kadar bebeği olan ihtiyaç sahibi ailelere ek gıda ve bez desteği sağlanıyor.

Başta bebeklerin aşılarının takibinin yapılması ve diğer şartları karşılamasıyla ihtiyaç sahibi ailelere destekte bulunuluyor.

Mamak Belediyesi Kırsal Kalkınma Projeleri ile Çevre Kirliliğini Azaltmayı Hedefliyor

Doğal ve zengin içerikli gübre üretildi ve üretilmeye devam ediyor.

Mamak Belediyesi Kırsal Hizmetler Müdürlüğü tarafından yürütülen, Mamak Belediye Başkanı Veli Gündüz ŞAHİN'in Belediyecilik hizmetlerinde öncelikli konularından biri olan çevreye uyumlu çalışmalar arasında yer alan Yerinde Kompostlama projesinin ilk denemesi başarıyla sonuçlandı. Karışımı hazırlanan kompostlar 24 günlük süreçte organik gübre kompostuna dönüştü.

Kokusuz ve Zengin İçerikli Doğal Gübre

Kızılca Köyü mahallesinde başlatılan projede, hayvancılık yapan vatandaşların biriktirdikleri hayvansal gübreler ve pazar yerlerinden toplanan sebze ve meyve atıklarına saman eklenmesiyle Doğa Temelli Çözümler Derneği yönlendiriciliğinde organik gübre kompostu elde edildi. Eş zamanlı olarak Kutluduğün mahallesinde bulunan ve belediyemize ait alanın çevre düzenlemesi ve temizliği yapılarak gübre döküm sahası olarak faaliyete geçirildi. 24 gün boyunca haftada bir sulanarak karıştırılan kompostlardan 24. günün sonunda zengin içerikli ve kokusuz organik gübre kompostu elde edildi.

Ekosisteme ve Tarıma Katkı

Mamak'ta bulunan 15 bin civarı büyükbaş hayvanın atıkları bu proje ile yerinde iyileştirilerek çevresel kirliliğin azaltılması hedefleniyor. Elde edilen içerik bakımından zengin organik gübre, Mamak Belediyesi yeşil alanlarında ve Belediye bünyesindeki Gökçeyurt Ekolojik köyde bulunan seralarda ve meyve sebze alanlarında toprağı iyileştirmek için kullanılacak. Proje ile çiftçiler içerik bakımından daha zengin gübreyi, kimyasal gübrelere göre daha düşük maliyetle tarla ve bahçelerinde kullanabilecek.

Menteşe Belediyesi Hizmetlerinde Karbon Ayak İzinin Hesaplanması ve Azaltım Yol Haritasının Hazırlanması

Menteşe Belediyesi tarafından hayata geçirilen "Kurumsal Karbon Ayak İzi Azaltım Projesi" kapsamında, belediye hizmetleri ve hizmet binalarından kaynaklanan karbon ayak izinin mevcut durumu hesaplandı ve bu doğrultuda bir azalım yol haritası hazırlandı. Projenin uygulama aşamasında, belediyenin faaliyetleri ve hizmet binaları kapsamında üretilen karbon salınımlarının olabildiğince azaltılması amaçlandı. Ayrıca, Türkiye genelinde kamu kurum ve kuruluşları arasında enerji verimli ve düşük karbon ayak izine sahip bina kullanımının teşviki ve örnek bir model oluşturulması hedefleniyor. Proje, küresel ısınma ve buna bağlı gelişen iklim sistemlerindeki değişikliklerin şehirlerde yol açtığı aşırı yağış, sel, kuraklık gibi doğal afetlerin yanı sıra sağlık ve sosyo-ekonomik sorunlara çözüm sunmayı amaçlıyor. Menteşe Belediyesi'nin "Hizmetlerinde Karbon Ayak İzinin Hesaplanması ve Azaltım Yol Haritasının Hazırlanması" başlıklı bu projesi, T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA) tarafından 2020 Yılı Teknik Destek Programı kapsamında desteklendi. Menteşe Belediyesi, bu çalışmalarının sonucu olarak, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin "Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışması"nda Jüri Özel Ödülü'ne layık görüldü.

Menteşe Belediyesi İklim Değişikliği Eylem Planı

Yerel yönetimler, iklim değişikliğinin etkilerini en aza indirmede ve engellemede kritik bir rol üstlenmektedir. Arazi kullanımı, kentsel yoğunluk, yapılaşma koşulları, ulaşım ağları ile açık ve yeşil alan sistemlerinin planlanmasından sorumlu olan yerel yönetimler, kentsel yönetim süreçlerinde iklim değişikliğini odağa alan kararlar alarak bu küresel krizin ilerlemesini durdurabilir. Bu gerekliliken hareketle, Menteşe Belediyesi tarafından kurumsal ve ilçe geneli karbon salımlarını hesaplamak ve azaltmak amacıyla sürdürülebilir bir çevreci sosyal sorumluluk projesi olarak "Menteşe Belediyesi İklim Değişikliği Eylem Planı (İDEP)" hayata geçirilmiştir. Proje, 2023 Yılı Teknik Destek Programı kapsamında T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA) tarafından desteklenmiştir.

Atıksız Mutfak Atölyesi

Dünyada her yıl üretilen gıdanın yaklaşık üçte biri israf edilirken, Türkiye'de kişi başına yıllık 93 kilogram gıda çöpe gitmektedir. Bu oran, restoranlar, evler ve perakende satış noktalarındaki tüketime hazır gıdanın %17'sinin israf edildiğini ortaya koyuyor. Ayrıca, gıda atıklarının çöp depolama alanlarına gitmesi, sera gazlarının artmasına ve iklim değişikliğine neden oluyor. Bu farkındalıkla, Odunpazarı Belediyesi İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü, Osmangazi Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü işbirliğiyle, öğrencilere sıfır atık mutfak kültürünün önemi, gıda atıklarının küresel iklim değişikliğine olan etkileri, gıdaların doğru saklanma yöntemleri ve gıda israfını önlemek için kullanılabilecek yaratıcı yöntemler hakkında seminerler düzenlendi. Seminerin ardından, Osmangazi Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü öğrencileri, sıfır atık mutfak prensipleriyle 10 farklı yemek hazırladılar. Bu yemeklerin yapımında, atık üretimi minimum seviyeye indirilmeye özen gösterildi. Hazırlanan yemekler arasında kabak çorbası, kereviz yemeği, soğan dolması, patates püresi, çıtır patates kabak mücveri, baharatlı elmalı içecek, kimçi turşu, bayat ekmekten yapılan yemekler ve brownie tabanlı kremalı tatlı yer aldı. Atölye sonunda, yalnızca yumurta kabukları atık olarak çıktı; diğer tüm malzemeler yaratıcı bir şekilde kullanıldı. Bu, sıfır atık mutfak yaklaşımının somut bir örneği olarak dikkat çekti. Yemeklerin sonunda, ne kadar organik atık tasarrufu sağlandığı hesaplandı ve bu sayede gıda israfının azaltılması adına somut bir örnek sunuldu. Etkinliğe katılan Odunpazarı Belediye Başkanı Kazım Kurt, öğrencilere destek vererek onların hazırladığı yemeklerin tadına baktı ve başarılı çalışmalarından ötürü teşekkür etti. Başkan Kurt, sıfır atık yaklaşımının önemine dikkat çekerek, genç aşçılara ve gastronomi öğrencilerine gelecekteki kariyerlerinde bu bilinçle hareket etmeleri gerektiğini belirtti. Başkan Kurt, aynı zamanda bu tür projelerin toplumda çevre bilincinin artmasına katkı sağladığını ifade etti ve öğrencilere başarılar diledi.

Kentli 53/ARALIK 2024

TÜRKİYE SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ